

LIFE Project Number
LIFE11 NAT/PL/424

FINAL Report
Covering the project activities from 01/06/2012 to 30/06/2023

Reporting Date
29/09/2023

LIFE+ PROJECT NAME or Acronym
Creating a Blue Wildlife Corridor in the Rega basin

Project Data

Project location	POLSKA / POLAND Województwo Zachodniopomorskie / West Pomerania District
Project start date:	01/06/2012
Project end date:	30/09/2017 Extension date: 30/06/2023
Total Project duration (in months)	133 months (including Extension of 69 months)
Total budget	5 407 999 €
Total eligible budget	€
EU contribution:	2 703 999 €
(%) of total costs	50
(%) of eligible costs	

Beneficiary Data

Name Beneficiary	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Contact person	Mr Wojciech Leszczyński
Postal address	Tama Pomorzańska 13A, PL, 70-030 Szczecin
Visit address	Tama Pomorzańska 13A, PL, 70-030 Szczecin
Telephone	+48 509 025 797
Fax:	----
E-mail	Wojciech.Leszczynski@wody.gov.pl ; szczecin@wody.gov.pl
Project Website	https://szczecin.wody.gov.pl/nasze-dzialania/life-rega

1. List of content / Spis treści

1. List of content / Spis treści	1
2. Executive Summary / Podsumowanie	4
3. Introduction / Wprowadzenie	10
4. Administrative part / Część administracyjna	12
4.1. Description of the management system	12
4.2. Evaluation of the management system	15
5. Technical part / Część techniczna	16
5.1. Technical progress, per task. <i>Postęp techniczny na zadaniach</i>	16
5.1.1. Action A.1 Czynności przygotowawcze do wdrożenia wniosku	16
5.1.2. Action A.2 Zgromadzenie dokumentacji technicznej, niezbędnej do rozpoczęcia planowanych prac budowlanych	18
5.1.3. Action A.3 Utworzenie użytków ekologicznych	20
5.1.4. Action B.1 Wykup dzierżawa gruntów pod budowę przepławek	21
5.1.5. Action C.1 Budowa niezbędnych urządzeń infrastruktury hydrotechnicznej	22
5.1.6. Action C.2 Urządzenie do monitoringu	24
5.1.7. Action C.3 Urządzenie służące do odstraszenia ryb	27
5.1.8. Action C.4 Budowa tarlisk	29
5.1.9. Action C.5 Koło wodne	31
5.1.10. Action C.6 Nasadzenia drzew wzdłuż koryt rzek oraz nasadzenia rekompensacyjne związane z wycinką drzew pod budowę przepławki na gruntach nadleśnictw	33
5.1.11. Action C.7 Zakup niezbędnego sprzętu przeznaczonego do realizacji utrzymania założeń projektu – działanie antyklusownicze	34
5.1.12. Action D.1 Monitorowanie wyników projektu	35
5.1.13. Action D.2 Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi – BADANIA BONITACYJNE	36
5.1.14. Action D.3 Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi – LICZENIE TARLISK	37
5.1.15. Action E.1 Strona internetowa projektu	38
5.1.16. Action E.2 Konferencja rozpoczynająca i zamykająca	40
5.1.17. Action E.3 Warsztaty	41
5.1.18. Action E.4 Konkurs ekologiczny “Rega for LIFE – rybom na ratunek”	43
5.1.19. Action E.5 Publikacje	45
5.1.20. Action E.6 Naukowa publikacja wyników projektu	46
5.1.21. Action E.7 Raport Laika	47
5.1.22. Action E.8 Gadżety projektowe	48
5.1.23. Action E.9 Film promujący dorzecze Regi	49
5.1.24. Action E.10 Zapobieganie kłusownictwu – prelekcje w szkołach średnich prowadzone przez ekspertów	50

5.1.25. Action E.11 Stworzenie Zespołu Roboczego _____	51
5.1.26. Action E.12 Publikacja artykułów tematycznych _____	53
5.1.27. Action F.1 Zarządzanie projektem _____	55
5.1.28. Action F.2 Tworzenie sieci z innymi projektami _____	56
5.1.29. Action F.3 Audyt finansowy zewnętrzny _____	57
5.1.30. Action F.4 Centrum monitoringu i informacji przyrodniczej _____	58
5.1.31. Action F.5 Przygotowanie planu działań po zakończeniu projektu - AfterLife _	60
5.2. Dissemination actions _____	61
5.2.1. Objectives _____	61
5.2.2. Dissemination: overview per activity _____	63
5.3. Evaluation of Project Implementation _____	65
5.4. Analysis of long-term benefits _____	69
5.4.1. Environmental benefits _____	69
5.4.2. Long-term benefits and sustainability _____	70

2. Executive Summary / Podsumowanie

Wersja polskojęzyczna

Projekt LIFE11 NAT/PL/000424 „Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Regi i jej dopływów” realizowany był przez Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie, a następnie przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, od czerwca 2012 roku do czerwca 2023 roku. Założenia merytoryczne projektu oparto na wynikach badań monitoringowych w ramach inwentaryzacji przyrodniczych, opracowaniach Planów Zadań Ochronnych obszarów Natura 2000 oraz wiedzy partnerów wspierających projekt, w tym Współbeneficjenta - Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Polskiego Związku Wędkarskiego, Towarzystwa Miłośników Rzeki Regi, a także samorządów i nadleśnictw administrujących obszarami Natura 2000 w dorzeczu Regi.

Głównym celem projektu była poprawa stanu ekologicznego siedlisk charakterystycznych dla występowania i rozrodu ryb dwuśrodowiskowych, w szczególności troci wędrowej (*salmo trutta*) oraz łososa atlantyckiego (*salmo salar*).

W ramach Projektu wybudowano 23 przepławki dla ryb, dzięki czemu udrożniono całą zlewnię rzeki Regi, co gwarantuje osiągnięcie założonych efektów w postaci swobodnej migracji wszelkich organizmów wodnych. Utworzony drożny korytarz ekologiczny tworzy wspólną sieć korytarzy obejmujących koryto rzeki Regi oraz jej dopływów, w pełni łącząc cenne obszary siedliskowe Natura 2000 Dorzecza Regi. Osiągnięty efekt w postaci zapewnienia ciągłości w zlewni rzeki Regi, umożliwiający swobodną migrację ryb w górę i w dół rzeki, doprowadził do pojawienia się ryb dwuśrodowiskowych powyżej Łobza, co świadczy o prawidłowym funkcjonowaniu przepławek. Wykonane tarliska umożliwiają przyrost ilości gniazd tarlowych, co w perspektywie długoterminowej doprowadzi do sukcesywnego odradzania się naturalnych populacji ryb łososiowatych. Brzegi rzeki Regi obsadzono sadzonkami olch, jesionów i wierzb, co powoduje poprawę jakości siedlisk ichtiofauny poprzez spadek temperatury wody w rzekach, dzięki ograniczeniu nadmiernego nasłonecznienia. Migracja ryb rejestrowana jest poprzez dwa urządzenia monitorujące, umieszczone w przepławkach w Płotach i w Łobzie, a bezpieczeństwa wędrujących ryb przed turbinami elektrowni chronią cztery bariery odstrasżające, zamontowane przy największych elektrowniach.

W ramach walki z kłusownictwem zakupiono sprzęt i wyposażenie, w celu zaopatrzenia Społecznej Straży Rybackiej do wykonywania czynności terenowych.

W zakresie działań promocyjno-edukacyjnych założono stronę internetową, wyprodukowano wiele materiałów przedstawiających i opisujących Projekt, takich jak broszury, ulotki, foldery. Powstały dwa filmy promocyjne, raport laika, a dla uczestników spotkań, warsztatów i konferencji przygotowano zestawy niezbędnych materiałów. Na bieżąco publikowano w prasie, Internecie i telewizji artykuły tematyczne, informując o bieżących działaniach i zrealizowanych inwestycjach, a w szczególności Projekt został przedstawiony w publikacji naukowej. Przeprowadzono szereg prelekcji oraz przeprowadzono konkurs dla dzieci w wieku szkolnym, w tematyce ochrony środowiska. Regularnie organizowano warsztaty i spotkania zespołów roboczych, a także zorganizowano dwie konferencje – rozpoczynającą i zamykającą. W ustanowionym Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej organizowane są warsztaty i spotkania, podczas których zainteresowane osoby mają okazję zapoznać się szczegółowo z Projektem Life+ Rega oraz z innymi podobnymi projektami, takimi jak np. Life Drawa PL, Life Pilica, itp.

W trakcie realizacji Projektu Zespół zmagał się z wieloma zdarzeniami, które wywarły istotny wpływ na założony harmonogram działań. Wynikiem zaistniałych trudności było przesunięcie terminu zakończenia Projektu na dzień 30 czerwca 2023 r., co w rezultacie przyniosło dwukrotne, w stosunku do założonego, wydłużenie okresu realizacji.

Pierwszym poważnym utrudnieniem było ogłoszenie stanu upadłości przez firmę ESTIME DEVELOPMENT - Wykonawcy znacznej części robót budowlanych Projektu, której zakres obejmował akcje C1 – C5. We wrześniu 2014 r. nadzór nad przedsiębiorstwem przejął syndyk, który doprowadził do rozliczenia oraz rozwiązania umowy z upadłym Wykonawcą. Szczegółowo problem został przedstawiony w pkt. 5.1.5. Wynikiem powyższego było niezawinione przez Beneficjenta opóźnienie w postępie prac, oraz znacząca zmiana harmonogramu realizacji Akcji C.1 – C.5.

Bardzo istotnym czynnikiem, mającym kluczowy wpływ na przyjęty harmonogram, była ustawowa zmiana Beneficjenta Koordynującego. Z dniem 1 stycznia 2018 roku wszelkie kompetencje ZZMiUW przejął nowo powołany organ – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, w związku z czym Zespół Life+ Rega powołany z ramienia ZZMiUW przestał funkcjonować. Nową jednostkę realizującą powołano z ramienia PGW WP Zarządzeniem Prezesa PGW WP.

Kolejnym, bardzo istotnym utrudnieniem mającym negatywny wpływ na realizację Projektu, była sytuacja związana z ogłoszeniem w Polsce stanu zagrożenia epidemicznego wywołanego pandemią COVID-19. W latach 2020 i 2021, czyli w okresie największego zagrożenia, obowiązywały rygorystyczne ograniczenia, zarówno krajowe jak i regulaminowe, które uniemożliwiały zespołowi prowadzenie czynności zgodnie z harmonogramem. Wprowadzono szczególne warunki i zasady pracy dotyczące w szczególności pracy zdalnej, zakazu wyjazdów służbowych, zakazu spotkań i zebrań. W okresie tym bardzo utrudnione było organizowanie przeglądów technicznych wybudowanych obiektów i zebrań zespołu roboczego, a wręcz niemożliwym stała się realizacja jakichkolwiek terenowych akcji promocyjno-edukacyjnych.

Inny, istotny problem powstał w trakcie realizacji zadania F.4. Dotyczył praw właścicielskich do urządzeń hydrotechnicznych, zlokalizowanych w sąsiedztwie terenu, na którym miał powstać budynek Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej. W wyniku zaistniałej sytuacji Beneficjent zaproponował rozwiązanie zastępcze polegające na adaptacji sali konferencyjnej siedziby Zarządu Zlewni w Gryficach na potrzeby przedmiotowego Centrum. Zmiana została zaakceptowana przez KE.

W celu wykazania efektu rzeczowego realizacji poszczególnych zadań, określono ilościowe wskaźniki wyjściowe dla Projektu, charakterystyczne dla działań związanych z naturą i ochroną środowiska oraz z promocją i edukacją. W trakcie realizacji udało się osiągnąć, a nawet przekroczyć, wszystkie najważniejsze wskaźniki, dotyczące celów środowiskowych i ekologicznych. Zgodnie z planem wykonano monitoring stanu początkowego oraz końcowego ichtiofauny, poprzez badania przeprowadzone w zakresie akcji D.2 – badania bonitacyjne oraz D.3 – liczenie tarlisk. Szczegółowo Akcje D.2 oraz D.3 opisano w pkt. 5.1.13 i 5.1.14.

Zgodnie z założeniami przeprowadzono szereg postępowań administracyjnych dotyczących uzyskania pozwoleń i decyzji środowiskowych, warunkujących realizację wszelkich zadań technicznych w ramach Projektu. Uzyskanie pozytywnej decyzji środowiskowej dla całego zamierzenia Projektu Life+ Rega upoważniło Beneficjenta do wdrożenia i realizacji zadań inwestycyjnych. W ramach akcji A.2 zgromadzono komplety dokumentacji technicznych, wraz z wszelkimi decyzjami i pozwoleńiami, niezbędnych do budowy 23 przepławek dla ryb (C.1), montażu urządzeń do monitoringu (C.2) i barier odstrasżających (C.3), budowy tarlisk (C.4), budowy koła wodnego (C.5) i budynku CMiIP (F.4). Szczegóły przedstawiono w pkt. 5.1.2.

W celu objęcia ochroną terenów, które mają duże znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, w ramach akcji A.3 ustanowiono trzy nowe obszary użytków ekologicznych, dla rzeki Łoźnicy i Gardominki. Zadanie to zostało w całości wykonane przez Współbeneficjenta – RDOŚ

w Szczecinie. Ta część Projektu została zrealizowana bez ponoszenia wydatków. Szczegóły przedstawiono w pkt. 5.1.3.

Zmiana założeń Akcji F.4, polegająca na rezygnacji z budowy budynku Centrum w zamian za adaptację sali konferencyjnej siedziby Zarządu Zlewni w Gryficach, na potrzeby Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej, spowodowała wypracowanie znaczących oszczędności w zakresie Akcji F.4, wypełniając jednocześnie wszelkie cele i założenia dotyczące przedmiotowego obiektu.

Na podstawie przygotowanych dokumentacji projektowych, oraz w oparciu o ustalenia i uzgodnienia zespołów roboczych, wykonano wszystkie zaplanowane przepławki (C.1), dzięki czemu udroźniony został korytarz migracyjny Regi. Zamontowane urządzenia do monitoringu (C.2) oraz bariery (C.3) pozwalają na szczegółową weryfikację i kontrolę migrujących ryb.

W ramach Akcji C.4, w korycie Regi i dopływach, wykonano tarliska dla ryb dwuśrodowiskowych i innych o powierzchni 12 912 m², przy założeniu 12 125 m².

Z uwagi na zmianę założeń Akcji F.4, nastąpiła również zmiana w zakresie Akcji C.5, w ramach której miało powstać koło wodne zasilające w energię elektryczną budynek Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej. W wyniku rezygnacji z budowy nowego obiektu, budowa koła wodnego stała się w pełni nieuzasadniona. Rezygnacja z realizacji Akcji C.5 została uzgodniona z Komisją Europejską.

W ramach Akcji C.6 Przeprowadzono nasadzenia ponad 60 000 drzew, przy założeniu 50 000 sztuk. Część z wykonanych nasadzeń została w czasie zniszczona bądź zagłuszona przez inną roślinność, w związku z czym w roku 2023 dodatkowo nasadzono 1 000 szt. drzew, w celu uzupełnienia braków.

W zakres Akcji C.7 wchodziło zaopatrzenie Społecznej Straży Rybackiej w sprzęt potrzebny do wykonywania działań antyklusowniczych. Działanie to jest niezwykle istotne, ponieważ motywuje mieszkańców do włączenia się i czynnego uczestnictwa w ochronie wód i organizmów wodnych. Wynikiem działań Społecznej Straży Rybackiej jest sukcesywnie zanikający proceder klusownictwa.

W zakres działań promocyjno-edukacyjnych i informacyjnych wchodziły akcje E.1 – E.12, w ramach których organizowane były warsztaty, konferencje i spotkania zespołów roboczych, zakupiono szeroką gamę materiałów i gadżetów promocyjnych oraz opracowano i opublikowano szereg artykułów na temat Projektu w prasie, Internecie i telewizji.

Realizacja założeń Projektu przyniosła oczekiwane skutki w postaci budowy świadomości ekologicznej okolicznych mieszkańców. Szeroko rozgłaszane działania promocyjno-edukacyjne, aktywność internetowa, akcje sprzątania rzek i brzegów, uświadomiły jak istotnym jest zachowanie dobrego stanu ekosystemu wodnego, zwłaszcza w obecnych czasach deficytu wody. Działania edukacyjne skierowane do najmłodszych, przekazana wiedza, oraz entuzjizm z jakim uczestnicy podchodzili do wykonywanych akcji, wypracowały znaczny potencjał społeczny do realizacji podobnych projektów w przyszłości.

Projekt wywarł również pośredni wpływ na rozwój marki turystycznej regionu, między innymi poprzez postrzeganie regionu jako miejsca o czystym środowisku o dużych zasobach i wartościach przyrodniczych. Dzięki realizacji projektu region będzie postrzegany, jako miejsce o wyjątkowych warunkach do rozwoju wędkarstwa, kajakarstwa, oraz turystyki nastawionej na turystę poszukującego wysokiej jakości środowiska naturalnego.

English version

The LIFE11 NAT/PL/000424 project "Construction of a blue ecological corridor along the valley of the Rega River and its tributaries" was implemented by the West Pomeranian Board of Land Reclamation and Water Facilities (ZZMiUW) in Szczecin, and then by the State Water Holding Polish Waters (PGW WP), from June 2012 to June 2023. The substantive assumptions of the project were based on the results of monitoring studies as part of nature inventories, development of Plans for Protection Tasks of Natura 2000 areas and knowledge of partners supporting the project, including the Co-beneficiary - the Regional Directorate for Environmental Protection in Szczecin, the Polish Angling Association, the Society of Friends of the Rega River, as well as local governments and forest districts administering Natura 2000 areas in the Rega basin. The main objective of the project was to improve the ecological status of habitats characteristic for the occurrence and reproduction of bi-environmental fish, in particular sea trout (*Salmo trutta*) and Atlantic salmon (*Salmo salar*). As part of the Project, 23 fish ladders were built, thanks to which the entire Rega river catchment was cleared, which guarantees the achievement of the assumed effects in the form of free migration of all aquatic organisms. The created roadside ecological corridor creates a common network of corridors covering the Rega riverbed and its tributaries, fully connecting the valuable Natura 2000 habitat areas of the Rega River Basin. The achieved effect in the form of ensuring continuity in the Rega river basin, enabling free migration of fish up and down the river, led to the appearance of bi-environmental fish above Łobez, which proves the proper functioning of fish ladders. The spawning grounds enable an increase in the number of spawning nests, which in the long term will lead to the successive revival of natural populations of salmonids. The banks of the Rega River were planted with seedlings of alders, ash trees and willows, which improves the quality of ichthyofauna habitats by lowering the water temperature in the rivers, thanks to the reduction of excessive sunlight. Fish migration is recorded by two monitoring devices placed in fish ladders in Płoty and Łobez, and the safety of migrating fish in front of the turbines of the power plant is protected by four deterrent barriers installed at the largest power plants. As part of the fight against poaching, equipment and equipment were purchased to supply the Social Fisheries Guard to perform field activities.

In terms of promotional and educational activities, a website was established, many materials presenting and describing the Project were produced, such as brochures, leaflets, folders. Two promotional films were made, a layman's report, and a whole collection of gifts and gadgets was prepared for the participants of meetings, workshops and conferences. Thematic articles were published on an ongoing basis in the press, the Internet and television, informing about current activities and implemented investments, and in detail the project was presented in a scientific publication. A number of lectures were held and a competition for schoolchildren was held in the subject of environmental protection. Workshops and meetings of working teams were regularly organized, as well as two conferences – the beginning and the closing conference. In the established Nature Monitoring and Information Centre, workshops and meetings are organized, during which interested persons have the opportunity to familiarize themselves in detail with the Life+ Rega Project and other similar projects, such as Life Drawa PL, Life Pilica, etc. During the implementation of the Project, the Team struggled with many events that had a significant impact on the assumed schedule of activities. As a result of the difficulties, the deadline for the completion of the Project was postponed to 30 June 2023, which resulted in a twofold extension of the implementation period compared to the assumed one.

The first serious obstacle was the declaration of bankruptcy by ESTIME DEVELOPMENT - Contractor the scope of which included shares C1 - C5. In September 2014, the supervision over the company was taken over by the trustee, who led to the settlement and termination of the contract with the bankrupt Contractor. The problem is described in detail in section 5.1.5. The result of the above

was a delay in the progress of works not attributable to the Beneficiary, and a significant change in the schedule of implementation of Actions C.1 – C.5. A very important factor having a key impact on the adopted schedule was the statutory change of the Coordinating Beneficiary. On 1 January 2018, all competences of ZZMiUW were taken over by the newly established body – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, and therefore the Life+ Rega Team established on behalf of ZZMiUW ceased to function. The implementing unit was established on behalf of PGW WP by the Regulation of the President of PGW WP. The change of the Beneficiary was described in detail in the Progress Report. Another very significant obstacle having a negative impact on the implementation of the Project was the situation related to the announcement of an epidemic emergency in Poland caused by the COVID-19 pandemic. In 2020 and 2021, the period of greatest danger, there were strict restrictions, both national and statutory, which prevented the team from carrying out activities according to the schedule. Special working conditions and rules have been introduced, in particular regarding remote work, a ban on business trips, a ban on meetings and meetings. During this period, it was very difficult to organize technical inspections of the built facilities and meetings of the working team, and it became impossible to implement any promotional and educational field actions.

Another important problem arose during the implementation of task F.4. It concerned ownership rights to hydrotechnical devices located in the vicinity of the area where the building of the Monitoring and Nature Information Centre was to be built. As a result of the situation, the Beneficiary proposed a substitute solution consisting in the adaptation of the conference room of the headquarters of the Gryfice Catchment Board for the needs of the Centre. The amendment was accepted by the EC in a letter of 26 May 2020. Details are described in paragraph 5.1.30. The above-mentioned problems and difficulties forced the Beneficiary to apply to the EC for further changes to the completion date, and therefore six annexes to the Agreement in this respect were signed, indicating the date of completion of the Project on 30 June 2023.

In order to demonstrate the material effect of the implementation of individual tasks, quantitative starting indicators for the Project were defined, characteristic for activities related to nature and environmental protection, as well as promotion and education. During the implementation, all the most important indicators concerning environmental and ecological objectives were achieved, and even exceeded. According to the plan, monitoring of the initial and final state of ichthyofauna was carried out through research carried out in the field of action D.2 – bonitation studies and D.3 – counting spawning grounds. Shares D.2 and D.3 are described in detail in points 5.1.13 and 5.1.14. In accordance with the assumptions, a number of administrative proceedings were carried out regarding the acquisition of permits and environmental decisions, conditioning the implementation of all technical tasks under the Project. Obtaining a positive environmental decision for the entire Life+ Rega Project authorized the Beneficiary to implement and implement investment tasks. Action A.2 collected sets of technical documentation, together with all decisions and permits, necessary for the construction of 23 fish ladders (C.1), the installation of monitoring equipment (C.2) and deterrent barriers (C.3), the construction of spawning grounds (C.4), the construction of the water wheel (C.5) and the CMiIP building (F.4). Details are set out in 5.1.2. In order to protect areas that are important for the preservation of biodiversity, Action A.3 established three new ecological sites, for the Loźnica and Gardominka rivers. This task was fully performed by the Co-beneficiary – RDOŚ in Szczecin, thanks to which this task took place without incurring costs. Details are set out in 5.1.3.

The change in the assumptions of Action F.4, consisting in the resignation from the construction of the Centre's building in exchange for the adaptation of the conference room of the headquarters of the Gryfice Catchment Board, for the needs of the Monitoring and Nature Information Centre, resulted in significant savings in the scope of Action F.4, while fulfilling all objectives and assumptions regarding the facility in question. On the basis of the prepared project documentation, and on the basis of the arrangements and arrangements of the working teams, all planned fish ladders (C.1)

were made, thanks to which the Rega migration corridor was cleared. Installed monitoring devices (C.2) and barriers (C.3) allow for detailed verification and control of migrating fish. As part of Action C.4, in the Rega riverbed and tributaries, spawning grounds for bi-environmental and other fish with an area of 12,912 m² were built, assuming 12,125 m². Due to the change in the assumptions of Action F.4, there was also a change in the scope of Action C.5, under which a water wheel supplying electricity to the building of the Monitoring and Nature Information Centre was to be built. As a result of the abandonment of the construction of a new facility, the construction of the water wheel became completely unjustified. The resignation from the implementation of Action C.5 was agreed with the European Commission. As part of Action C.6, more than 60,000 trees were planted, assuming 50,000 trees. Some of the plantings were destroyed or drowned out by other vegetation, so in 2023 an additional 1,000 were planted. trees, to fill in the gaps.

The scope of Action C.7 included supplying the Social Fisheries Guard with the equipment needed to perform anti-poaching activities. This action is extremely important because it motivates residents to join and actively participate in the protection of waters and aquatic organisms. The result of the activities of the Social Fisheries Guard is a successively disappearing poaching. The scope of promotional, educational and information activities included actions E.1 – E.12, which included workshops, conferences and meetings of working teams, a wide range of promotional materials and gadgets were purchased, and a number of articles about the Project were developed and published in the press, the Internet and television. The implementation of the Project assumptions brought the expected results in the form of building ecological awareness of local residents. Widely announced promotional and educational activities, Internet activity, cleaning actions of rivers and banks, made us aware of the importance of maintaining the good condition of the aquatic ecosystem, especially in the current times of water deficit. Educational activities addressed to the youngest, the knowledge provided, and the enthusiasm with which the participants approached the actions, have developed a significant social potential for the implementation of similar projects in the future. The project also had an indirect impact on the development of the region's tourist brand, i.e. the perception of the region as a place with a clean environment with large resources and natural values. Thanks to the implementation of the project, the region will be perceived as a place with exceptional conditions for the development of fishing, canoeing and tourism focused on tourists looking for a high-quality natural environment.

3. Introduction / Wprowadzenie

Wersja polskojęzyczna

Głównym problemem, dla którego podjęto się realizacji projektu, był brak możliwości migracji ryb w górne odcinki rzeki, spowodowany przede wszystkim występującymi w jej biegu zaporami i elektrowniami wodnymi. Rzeką Rega jest jedną z najważniejszych polskich rzek charakteryzujących się ekosystemem atrakcyjnym dla występowania ryb dwuśrodowiskowych, w szczególności troci wędrowniej (*salmo trutta*) i łososia atlantyckiego (*salmo salar*), dlatego przywrócenie ciągłości korytarza ekologicznego jest podstawą utrzymania dobrego stanu ekosystemu zlewni Regi.

Udrożnienie korytarza ekologicznego miało na celu przywrócenie możliwości migracji wszelkim organizmom wodnym, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków wymienionych w Załącznikach II, IV i V Dyrektywy Siedliskowej (92/43/EWG), tj.:

- 1099 minoga rzeczna *Lampetra fluviatilis*,
- 1106 łososia atlantyckiego *Salmo salar*,
- 1163 głowacza białopłetwego *Cottus gabis*,
- 1758 lipienia *Thymallus thymallus*.

Projekt realizowany był na następujących obszarach NATURA 2000:

- PLH320049 – Dorzecze Regi
- PLB320010 – Wybrzeże Trzebiatowskie
- PLH320017 – Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski
- PLH320002 – Brzeźnicka Węgorza

Najważniejsze działania w Projekcie:

- Udrożnienie korytarza migracyjnego - wykonanie 23 przepławek,
- Wykonanie sztucznych tarlisk o powierzchni łącznej ponad 12 912 m²,
- Monitoring przyrodniczy Projektu LIFE+ Rega - przeprowadzenie badań oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni Regi (badania bonitacyjne, liczenie gniazd tarłowych)
- Nasadzenia drzew nad brzegami Regi - nasadzono ponad 60 000 drzew,
- Utworzenie użytków ekologicznych na rzekach Łoźnica i Gardominka,
- Organizacja Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej,
- Montaż czterech barier elektrycznych odstrasżających ryby od turbin elektrowni,
- Montaż dwóch urządzeń do podwodnego monitoringu ryb w przepławkach,
- Działania edukacyjne nakierowane na młodzież oraz inne grupy interesariuszy,
- Działania promocyjne - przygotowanie dwóch filmów promocyjnych, wydanie broszur i folderów, wydanie raportu laika, prowadzenie strony internetowej i profilu Facebook, oraz konta na serwisie YouTube,
- Wyposażenie społecznej Straży Rybackiej w sprzęt do walki z kłusownikami,
- Współpraca z Partnerami projektu w celu wzmacniania i utrzymywania efektu środowiskowego Projektu
- Tworzenie sieci z innymi projektami

English version

The main problem for which the project was undertaken was the inability to migrate fish to the upper sections of the river, caused primarily by dams and hydroelectric power plants occurring in its course. The Rega River is one of the most important Polish rivers characterized by an ecosystem attractive for the occurrence of bi-environmental fish, in particular sea trout (*salmo trutta*) and Atlantic salmon (*salmo salar*), therefore restoring the continuity of the ecological corridor is the basis for maintaining the good condition of the ecosystem of the Rega catchment.

The improvement of the ecological corridor was aimed at restoring the possibility of migration to all aquatic organisms, with particular emphasis on species listed in Annexes II, IV and V of the Habitats Directive (92/43/EEC), i.e.:

- 1099 river lamprey *Lampetra fluviatilis*
- 1106 Atlantic salmon *Salmo salar*,
- 1163 Whitetip bullhead *Cottus gabis*
- 1758 Thymallus *Thymallus*.

The project was implemented in the following NATURA 2000 areas:

- PLH320049 – Dorzecze Regi
- PLB320010 – Wybrzeże Trzebiatowskie
- PLH320017 – Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski
- PLH320002 – Brzeźnicka Węgorza

The most important activities in the Project:

- Clearing the migration corridor - making 23 fish ladders,
- Execution of artificial spawning grounds with a total area of over 12 912 m²,
- Nature monitoring of the LIFE+ Rega Project - conducting research on the assessment of the state of natural resources in the Rega catchment (bonitation studies, counting spawning nests)
- Tree plantings on the banks of the Rega - over 60,000 trees were planted,
- Creation of ecological sites on the Łoźnica and Gardominka rivers,
- Organization of the Monitoring and Nature Information Center,
- Installation of four electrical barriers to deter fish from power plant turbines,
- Installation of two devices for underwater monitoring of fish ladders,
- Educational activities aimed at young people and other stakeholder groups,
- Promotional activities - preparation of two promotional films, publication of brochures and folders, issuing a layman's report, running a website and Facebook profile, and a YouTube account,
- Equipping the Social Fisheries Guard with equipment to fight poachers,
- Cooperation with Project Partners in order to strengthen and maintain the environmental effect of the Project Networking with other projects

4. Administrative part / Część administracyjna

4.1 Description of the management system

Ze względu na specyfikę Projektu oraz przyjęty w nim zakres działań, nie jest możliwe wyróżnienie ściśle okresowo ujętych faz Projektu Zgodnie z powszechnie przyjętymi harmonogramami. Jako pierwsza występuje faza przygotowania inwestycji, obejmująca zgromadzenie zespołu wraz z zapewnieniem mu odpowiedniego zaplecza technicznego, następnie należy przygotować koncepcje i dokumentację robót, a w dalszej kolejności przystąpić do wykonania robót. Ostatnia faza to dokonanie odbiorów oraz wykonanie tzw. działań miękkich (np. promocyjnych). Ze względu na znaczny zakres Projektu oraz zmiany, które zachodziły w jego obszarze na przestrzeni realizacji, fazy te uległy nałożeniu na siebie. Było to niezbędne w celu realizacji kompleksowego zakresu Projektu. Można mimo tego wyróżnić zasadnicze fazy przygotowania Projektu: zorganizowanie zespołu, część przygotowawczą robót (działanie obejmujące uzyskanie decyzji i pozwoleń na budowę przepławek), prace wykonawcze w obszarze budowy hydrotechnicznych oraz akcje związane z promocją, informacją i edukacją. Ze względu na swój charakter część z nich była ze sobą ściśle powiązana, natomiast niektóre realizowane były niezależnie od innych, a czas ich wykonania zależał wyłącznie od przyjętego harmonogramu. Zarówno podejmowanie kolejnych akcji jak i planowanie dalszych kroków w Projekcie stanowiło proces płynny, który musiał być realizowany w sposób ciągły przez cały okres Projektu. Dzięki temu nie występowały okresy przestoju lub z drugiej strony zbyt dużego obciążenia zespołu zadaniami.

Prezentacja beneficjenta koordynującego, współbeneficjentów i organizacji projektu

Beneficjentem koordynującym w latach 2012-2017 był ZZMiUW w Szczecinie, natomiast w latach 2018-2023 PGW WP. Szczegóły techniczne organizacji zespołów beneficjentów podano w dalszych częściach raportu. W obu przypadkach instytucje odpowiedzialne były za prowadzenie w skali regionu i kraju działań związanych z gospodarką wodną oraz ochroną wód. Posiadały wykwalifikowaną kadrę, zapewniającą efektywną realizację Projektu. Przez cały okres Projektu istniał zespół projektowy, z osobą Koordynatora oraz innymi stanowiskami przewidzianymi w umowie o dofinansowanie. Kolejne zmiany osobowe wynikały np. z przejęcia Projektu po ZZMiUW przez PGW WP lub innych czynników, jednak nie stanowiły problemu w jego realizacji. Koordynator Projektu, wraz z zespołem, odpowiedzialni byli za terminowe i rzeczowe osiągnięcie celów Projektu, co było przez cały okres jego trwania ściśle realizowane. Zapewniali oni bieżący nadzór nad wykonaniem i postępem prac, stanowili czynnik kontrolny oraz odpowiadali za sprawozdawczość do nadrzędnych organów PGW WP oraz Komisji Europejskiej.

Pierwotnie w skład zespołu pracującego w ramach przewidziane były 3 etaty (ZZMiUW) i łącznie 1 etat (RDOŚ). Ilość etatów pozostała na niezmiennym poziomie, różnice wynikały z podziału każdego etatu na kilka osób.

Zakres obowiązków i nakład pracy przedstawiał się następująco :

Koordinator projektu – 100% swego czasu przeznaczanego na działania w projekcie poświęcał projektowi. Zadaniem koordynatora był m.in. nadzór nad pozostałymi pracownikami oraz dopilnowanie wszelkich terminów i zobowiązań związanych z prawidłowym przebiegiem projektu. W związku z tym uczestniczył on elastycznie we wszystkich akcjach w zależności od potrzeb.

Zastępca Koordynatora Projektu – stanowisko to wprowadzono w celu usprawnienia pracy Koordynatora projektu.

Pracownicy współbeneficjenta – głównymi zadaniami pracowników było utworzenie użytków ekologicznych (działanie A.3) , organizacja konkursu ekologicznego (działanie E.4) oraz praca przy tworzeniu publikacji (działanie E.5) . W miarę potrzeby współpracownicy działali przy innych zadaniach tj. E.3, E.9 .

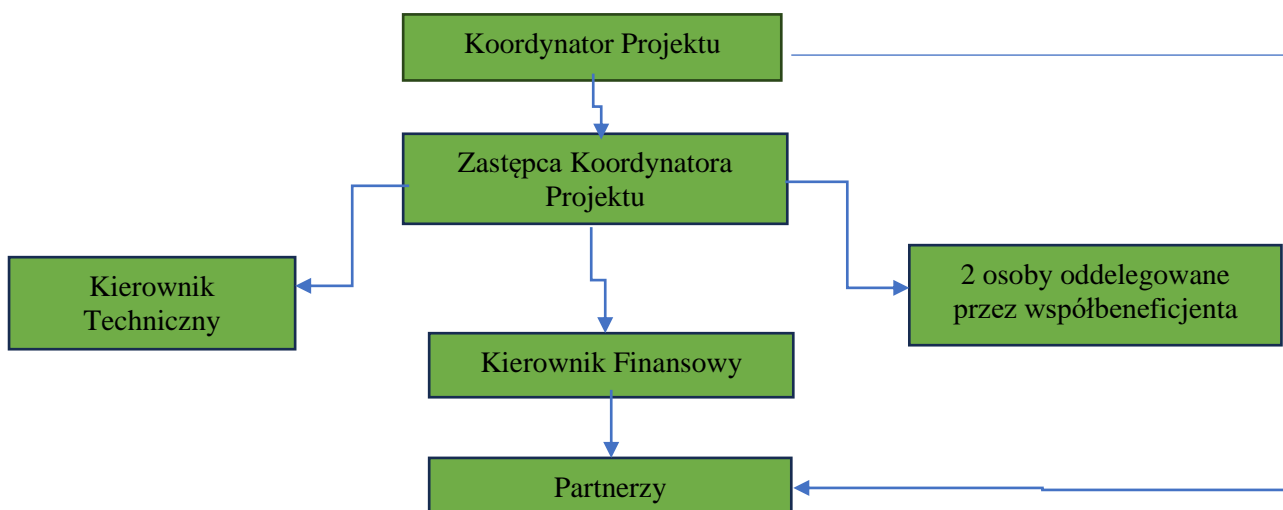
Kierownik finansowy – odpowiedzialny był za prawidłowy obieg dokumentów finansowych i księgowych związanych z wszystkimi akcjami.

Kierownik techniczny – jednym z ważniejszych działań była koordynacja pracy inspektora nadzoru oraz obsługi technicznej, w ramach akcji A, B, C w tym uzyskanie wszystkich niezbędnych pozwoleń oraz przygotowanie specyfikacji przetargowych.

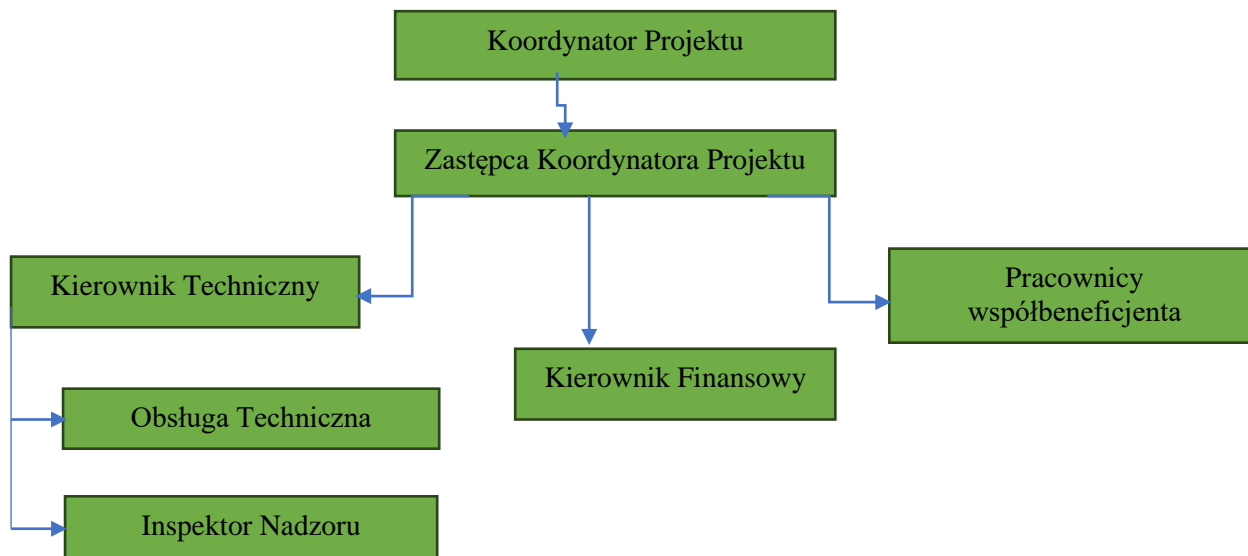
Obsługa techniczna – stanowisko to wprowadzono w celu usprawnienia pracy kierownika technicznego. Pracownicy przydzielani byli na bieżąco do wszystkich etapów realizacji projektu, w tym w szczególności do przygotowywania wszelkiej niezbędnej dokumentacji administracyjnej niezbędnej do rozpoczęcia, prowadzenia i zakończenia robót budowlanych, przygotowania raportów śródk okresowych i raportu końcowego, , prowadzenia czynności terenowych, ,

Inspektor nadzoru – stanowisko to wprowadzono w celu obsługi technicznej Projektu i w celu realizacji prawa budowlanego nakładającego na inwestora zatrudnienia pracownika do każdej budowy. Osoba ta zajmowała się akcjami typowo technicznymi – Akcja C, podczas etapu realizacji projektu w terenie.

Poniżej przedstawiamy schemat organizacyjny z umowy z KE:

Schemat organizacyjny – stan na dzień 30.06.2023 r.

Partnerzy uczestniczyli w projekcie na zasadach wsparcia i jako odrębne jednostki nie podlegały Koordynatorowi projektu. W szczególnie istotnych sprawach organizowano spotkania z odpowiednimi osobami lub instytucjami, które miały wpływ na realizację projektu.

Współbeneficjent, którym był RDOŚ w Szczecinie, podobnie jak Beneficjent koordynujący, wydzielił ze swojej struktury dwoje pracowników, odpowiedzialnych za realizację zadań RDOŚ w ramach Projektu. Osoby te pozostawały w stałym kontakcie z zespołem ZZMiUW a następnie PGW WP. Należy zauważyć, że zakres techniczny i merytoryczny udziału RDOŚ dość szybko został zakończony, przez co w dalszej części Projektu sprowadzał się on głównie do sprawozdawczości oraz ewentualnych konsultacji merytorycznych, co było realizowane na bieżąco.

W okresie realizacji Projektu dokonano kilku istotnych zmian w zakresie pierwotnej umowy o dofinansowanie. W szczególności dotyczyły one zmiany Beneficjenta koordynującego oraz kolejnych wydłużeń Projektu. W zakresie technicznym, wszelkie istotne pod względem finansowym lub osiągniętych efektów zmiany były uzgadniane i akceptowane z KE. Dotyczyło to np. zgody na powtórny montaż monitoringu ryb w przepławkach, zmiany sposobu realizacji Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej, zakończenia akcji dotyczącej koła wodnego. Zmiany te były w pełni akceptowane przez KE i ich kompleksowe wykonanie stanowi jedno z dużych osiągnięć Projektu. Należy wskazać, że w ramach Projektu, jeszcze w pierwotnej umowie o dofinansowanie, wskazano instytucje i organizacje deklarujące wsparcie w realizacji Projektu. Były to:

Starostwo Powiatowe w Gryficach
Starostwo Powiatowe w Świdwinie
Starostwo Powiatowe w Łobzie
Towarzystwo Miłośników Rzeki Regi
Polski Związek Wędkarski – Okręg w Szczecinie
Federacja Zielonych Gaja
Elektrownie Wodne Sp. z o.o.
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Udział tych instytucji/organizacji w Projekcie był zróżnicowany i zmieniał się wraz z postępowaniem Projektu. Trzeba jednak stwierdzić, że dzięki ich zaangażowaniu udało się doprowadzić do założonego poziomu realizacji zarówno działań technicznych jak i przede wszystkim edukacyjnych, informacyjnych i antykorupcyjnych.

4.2 Evaluation of the management system

Przedstawienie zbiorczej oceny systemu zarządzania w całym okresie Projektu jest utrudnione, ponieważ PGW WP nie prowadziło Projektu od początku, przez co może nie posiadać pełnej wiedzy o niektórych kwestiach, jakie pojawiły się na jego początku. Niemniej należy zauważyć, że istnienie zespołu realizującego Projekt było bez wątpienia najważniejszą kwestią dotyczącą sfery organizacyjnej Projektu. Dzięki temu jasno określono zależności służbowe, podział obowiązków jak i odpowiedzialność pracowników za poszczególne części Projektu. Podsumowując zebrane doświadczenia, można stwierdzić, że w okresie realizacji Projektu przez PGW WP, zespół działał sprawnie i był w stanie podejmować odpowiedzialne decyzje, skutkujące pozytywnym postępowaniem prac. Jednocześnie zespół był w stanie dokonywać uzgodnień z innymi instytucjami i partnerami Projektu oraz prowadzić komunikację z KE i zespołem monitorującym, o czym świadczą kolejne sprawozdania okresowe, wizyty monitorujące oraz dokonywanie uzgodnień w szczególnie istotnych kwestiach.

W trakcie realizacji projektu w latach 2012-2023 występowały zmiany osobowe w zespole. Zasadnicza struktura organizacyjna zespołu projektowego nie uległa zmianom. Modyfikacje polegały na zwiększaniu bądź ograniczaniu liczby personelu czy też wymiaru etatu na niektórych stanowiskach.

W okresie wdrażania Projektu (2012-2023) zatrudnionych było ogółem 34 osoby:

- 21 osób w okresie wdrażania Projektu przez ZZMIUW,
- 11 osób w okresie wdrażania Projektu przez PGW WP,
- 2 osoby delegowane przez RDOŚ.

5. Technical part / Część techniczna

5.1. Technical progress, per task

5.1.1. Action A.1 - Czynności przygotowawcze do wdrożenia wniosku

W ramach Projektu Akcja A.1 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji A.1:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **III / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji: **118 867,97** Euro

Tab.1: Action A.1

element akcji (Action element)	ilość (quan.)	Wykonawca (Contractor)	data zakończenia (end date)
samochód terenowy	1 szt.	Auto Mojsiuk KM Sp. J.	listopad 2012
GPS	1 szt.	Media-Markt Polska Sp. z o.o. ul. Mieszka I 73, 71-011 Szczecin	listopad 2012
laptopy + oprogramowanie	4 szt.	NET Computers Grzegorz Grzyb	listopad 2012
Oprogramowanie dodatkowe - CAD	1 szt.	PROCAD S.A.	listopad 2012
nakładka do liczenia przepływów - CAD	1 szt.	PROCAD S.A.	listopad 2012
aparat FOTO z osprzętem	1 szt.	Dorado VISION TECHNOLOGY Grzegorz Kowalczyk	26.11.2012
Urządzenie wielofunkcyjne	1 szt.	ATA Szczecin Sp. z o.o.	grudzień 2012
toughbook	1 szt.	EL TORO, Bobrowski, Błatkiewicz Sp. J.	maj 2013

W dniu 28.09.2012 r. podpisano z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie umowę nr 654/2012/Wn16/OP-WK-LF/D o dofinansowanie w formie dotacji przedsięwzięcia realizowanego w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+. Pozwoliło to zagwarantować środki finansowe w pełnym przewidzianym dla Projektu zakresie, tj. dofinansowanie: 50% KE, 45% NFOSiGW i 5% - wkład własny Beneficjenta.

W ramach przygotowania do wdrożenia wniosku, Beneficjent podjął szereg działań, mających na celu zapewnienie odpowiednich warunków, zaplecza oraz wyposażenia zarówno Zespołowi realizującemu Projekt jak i całej Instytucji, do sprawnego wdrożenia założeń Projektu. Ze względu na długoterminowy charakter Projektu, część tych działań była jednorazowa, natomiast pozostałe realizowane były w sposób ciągły aż do zakończenia projektu. Wynika to z różnych potrzeb Beneficjenta pojawiających się na różnych etapach wdrażania Projektu, co bezpośrednio wiąże się z jego zakresem. Podpisanie umów z Partnerami pozwoliło na ścisłą współpracę, bez czego nie udało by się osiągnąć założonych celów.

Stan wyjściowy do oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi określono na podstawie badań przeprowadzonych w roku 2013. Badania dotyczyły oszacowania stanu ichtiofauny w zlewni rzeki Rega oraz oszacowania ilości kopców tarłowych zbudowanych przez ryby dwuśrodowiskowe w korytach rzeki Regi i wybranych dopływach.

Metodykę prowadzenia badań, oraz wyniki i wnioski przedstawiono szczegółowo w pkt. 5.1.13 (Action D.2) i 5.1.14 (Action D.3), oraz przedstawiono w sporządzonych przez Wykonawcę raportach.

Dokumentacja niezbędna do uzyskania decyzji i pozwoleń na realizację zadań inwestycyjnych w ramach Projektu, w tym mapy i plany do celów projektowych, wypisy i wyrisy ewidencyjne oraz wszelkie inne, były kompletowane na bieżąco, zgodnie harmonogramem realizacji poszczególnych Akcji. Zestawienie szczegółowe pozyskanych decyzji i pozwoleń w ramach Projektu Life+ Rega opisano szczegółowo w pkt 5.1.2 (Action A.2). Zgodnie z zawartymi umowami na wykonanie dokumentacji projektowej, uzyskanie niezbędnych pozwoleń oraz realizację robót budowlanych, znaczna część zakresu leżała po stronie wykonawców, i była uzyskiwana przez nich, pod kontrolą Beneficjenta.

Koordynator Projektu z ramienia Beneficjenta został wskazany w ramach Instytucji (ZZMiUW w Szczecinie). Od dnia 01.01.2018r., w związku z przejściem realizacji Projektu przez PGW Wody Polskie, Koordynator został wskazany przez tę Instytucję. Osobę Koordynatora, podobnie jak pozostały skład zespołu realizującego Projekt, określa odpowiednie zarządzenie Prezesa PGW WP. W okresie realizacji Projektu przez PGW WP, osoba koordynatora nie uległa zmianie.

W toku realizacji Akcji A.1 doszło do przekroczenia pierwotnie założonego, umownego limitu czasowego na jej wykonanie. Powodem jego wystąpienia jest przede wszystkim dłuższy niż zakładano okres realizacji Projektu i związana z tym konieczność ponoszenia kosztów w dłuższym niż planowano okresie. Beneficjent wskazuje równocześnie, że wszystkie poniesione w zakresie Akcji A.2 koszty oraz podjęte działania, były niezbędne z punktu widzenia Projektu i stanowią wydatki kwalifikowalne.

5.1.2. Action A.2 Zgromadzenie dokumentacji technicznej, niezbędnej do rozpoczęcia planowanych prac budowlanych

W ramach Projektu Akcja A.2 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji A.2:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2019**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **240,51** Euro

W zakresie Akcji A.2 uzyskiwano, zgodnie z obowiązującymi w momencie realizacji poszczególnych działań, następujące decyzje i pozwolenia: decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach (decyzję środowiskową), decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego (tzw. decyzję lokalizacyjną), pozwolenie wodnoprawne, decyzję o pozwoleniu na budowę oraz inne decyzje wynikające z przepisów odrębnych, w tym pozwolenia na użytkowanie i pozwolenia na szczególne korzystanie z wód dla przepławek. W poniższej tabeli przedstawiono wyłącznie decyzje i pozwolenia uzyskane w ramach Projektu, które sankcjonowały możliwość podjęcia realizacji poszczególnych obiektów budowlanych. Nie wskazano np. pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, gdyż nie stanowiły one warunku rozpoczęcia planowanych prac budowlanych.

Tab.2: Action A.2 – wykaz pozyskanych decyzji

Lp.	Life+ REGA		DECYZJE			
			Decyzja środowiskowa	Decyzja lokalizacyjna	Pozwolenie wodnoprawne	Pozwolenie na budowę
I etap						
1	Rega Gryfice	Przepławka	DECYZJA z dnia 22.04.2013r.	08.10.2013r.	12.08.2016r.	01.09.2017r.
		Budynek		24.09.2013r.	-	13.11.2019r.
		Koło wodne			-	01.07.2014
2	Rega Rejowice	08.10.2013r.		08.04.2014r.	20.05.2014r.	
3	Rega Płoty	18.10.2013r.		12.03.2014r.	10.04.2014r.	
4	Rega Likowo	20.04.2013r.		15.07.2014r.	09.09.2014r.	
5	Rega Żerzyno	02.09.2013r.		07.11.2013r.	07.02.2014r.	
6	Rega Łobez	13.02.2014r.		09.04.2014r.	30.04.2014r.	
7	Rega Prusinowo	13.02.2014r.		08.04.2014r.	12.09.2014r.	
8	Rega Świdwin	Wypis z planu 21.06.2013r.		17.10.2013r.	30.01.2014r.	
9	Dobra Jarchlino	14.08.2013r.		23.05.2014r.	11.07.2014r.	
10	Piaskowa Żerzyno	02.09.2013r.	07.11.2013r.	26.02.2014r.		
11	Gardominka Mechowo	18.10.2013r.	21.05.2014r.	26.06.2014r.		
II etap						
12	Ukleja Miłogoszcz	DECYZJA z dnia 22.04.2013r.	23.08.2013r.	11.06.2013r.	10.07.2014r.	
13	Ukleja - Troszczyno Dolne		23.08.2013r.	02.02.2017r.	09.02.2017r.	
14	Ukleja - Rogowo		06.06.2016r.	14.09.2016r.	29.09.2016r.	
15	Ukleja - Mieszewo		01.10.2013r.	07.10.2016r.	25.10.2016r.	
16	Ukleja - Zwierzynek		01.10.2013 r.	07.10.2017r.	19.10.2016r.	
17	Brzeźnicka Węgorza - Lesięcin		23.05.2016r.	22.11.2016r.	19.08.2016r.	
18	Brzeźnicka Węgorza - Brzeźniak		26.10.2017	04.07.2018r.	19.09.2018	
19	Łoźnica - Łobez Świdwińska		06.02.2017r.	22.06.2017r.	04.09.2017r.	
20	Łoźnica - Łobez		21.06.2016r.	03.08.2016r.	30.08.2016r.	
21	Łoźnica - Łobez Suliszewice		18.01.2017r.	24.03.2017r.	14.04.2017r.	
22	Stara Rega - Tarnowo		21.06.2016r.	20.02.2017r.	28.02.2017r.	
23	Stara Rega - Pęczrzyński Młyn		Wypis z planu 10.01.2017r.	26.06.2017r.	24.08.2017r.	

5.1.3. Action A.3 Utworzenie użytków ekologicznych

W ramach Projektu Akcja A.3 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji A.3:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2016**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **0,00** Euro

Akcja w całości była realizowana przez RDOŚ w Szczecinie – Współbeneficjenta Projektu. W ramach podjętych działań zostały utworzone następujące użytki ekologiczne:

1. Użytek ekologiczny **„Niebieski korytarz ekologiczny rzek Łożnicy i Gardominki – I”**, utworzony na podstawie uchwały nr XXIV/217/2016 Rady Miejskiej w Gryficach z dnia 22 czerwca 2016 r., opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 5 sierpnia 2016 r., poz. 3181.
2. Użytek ekologiczny **„Niebieski korytarz ekologiczny rzek Łożnicy i Gardominki – II”**, utworzony na podstawie uchwały nr XX/131/2016 Rady Miejskiej w Płotach z dnia 10 czerwca 2016 r., opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 14 lipca 2016 r., poz. 2883.
3. Użytek ekologiczny **„Niebieski korytarz ekologiczny rzek Łożnicy i Gardominki – III”**, utworzony na podstawie uchwały nr XX/144/2016 Rady Miejskiej w Łobzie z dnia 29 kwietnia 2016 r., opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 4 czerwca 2016 r., poz. 2273.

5.1.4. Action B.1: Wykup i dzierżawa gruntów pod budowę przepławek

W ramach Projektu Akcja B1. została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji B.1:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **II / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **3 296,07** Euro

W projekcie nie prowadzono wykupu gruntów pod budowę przepławek, jednak konieczna okazała się dzierżawa długoterminowa. Dzierżawa dotyczy przepławek Rega Rejowice i Rega Likowo oraz odcinków pod budowę linii zasilającej bariery na tych samych obiektach. W dniu 31.10.2014r. podpisane zostało porozumienie, na mocy którego Beneficjent zobowiązany został do uiszczania opłat za dzierżawę zgodnie z wewnętrznymi zasadami udostępniania gruntów Enea Wytwarzanie obcym podmiotom. Na mocy porozumienia w dniu 18.06.2015r. podpisana została umowa na dzierżawę części gruntów pod budowę i użytkowanie przepławek, określająca wysokość opłat.

W dniu 27.06.2023r. został zawarty aneks do porozumienia z właścicielem gruntu dotyczący uzgodnienia możliwości realizacji założeń Programu LIFE+ Rega po jego zakończeniu, polegających na konieczności utrzymania otwartego szlaku migracyjnego dla ryb i związanej z tym potrzeby obsługi i konserwacji przepławek. PGW WP uzgodniło, że przepławki będą utrzymywane w pełnej funkcjonalności, co stanowi gwarancję utrzymania efektu środowiskowego Projektu. Potrzeba dokonania uszczegółowienia porozumienia wynikała bezpośrednio z wytycznych otrzymanych od KE w trakcie poprzednich misji monitorujących.

5.1.5. Action C.1: Budowa niezbędnych urządzeń infrastruktury hydrotechnicznej

W ramach Projektu Akcja C1. została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji C.1:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2019**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **2 542 937,39** Euro

Tab.3: Action C.1

przepławka (fishpass)	rzeka (river)	data zakończenia (fishpass completion date) [dd.mm.rrrr]
1 Gryfice	Rega	11.05.2018
2 Rejowice	Rega	09.01.2017
3 Płoty	Rega	26.02.2015
4 Likowo	Rega	20.07.2016
5 Żerzyno	Rega	01.08.2014
6 Łobez	Rega	27.02.2015
7 Prusinowo	Rega	16.11.2016
8 Świdwin, ul. Niedziałkowskiego	Rega	03.09.2014
9 Jarchlino	Dobra	16.04.2015
10 Żerzyno	Piaskowa	01.08.2014
11 Mechowo	Gardominka	15.06.2015
12 Miłogoszcz	Ukleja	30.06.2016
13 Troszczyno Dolne	Ukleja	25.07.2017
14 Rogowo	Ukleja	24.01.2017
15 Mieszewo	Ukleja	21.12.2016
16 Zwierzynek	Ukleja	12.12.2016
17 Lesięcin	Brzeźnicka Węgorza	25.10.2016
18 Brzeźniak	Brzeźnicka Węgorza	01.02.2019
19 Łobez, ul. Świdwińska	Łoźnica	26.08.2019
20 Łobez	Łoźnica	18.11.2016
21 Suliszewice	Łoźnica	20.07.2017
22 Tarnowo	Stara Rega	31.05.2017
23 Pęczrzyński Młyn	Stara Rega	09.12.2019
Tablice informacyjne		2015 - 2017

W dniu 28.01.2013r. ówczesny Beneficjent ZZMiUW podpisał umowę z firmą KORNAS DEVELOPMENT (po zmianie nazwy - ESTIME DEVELOPMENT), której zakres rzeczowy stanowiła kompleksowa realizacja Akcji C.1 – C.6.

W zakresie Akcji C.1 zadanie zostało podzielone na dwa etapy, przy czym w zakres danego etapu wchodziło wykonanie odpowiednio 11 (Etap I) oraz 12 (Etap II) przepławek dla ryb. Na podstawie Umowy podjęto realizację Etapu I, w ramach którego zrealizowano dwa obiekty: Rega-Świdwin, ul. Niedziałkowskiego(8) i Rega Żerzyno (10). Dla pozostałych przepławek robót nie rozpoczęto lub nie dokończono, pozostawiając taki obiekt w fazie realizacji.

W dniu 17 września 2014 r. Wykonawca - ESTIME DEVELOPMENT ogłosił stan upadłości, w związku z czym nadzór nad przedsiębiorstwem przejął syndyk masy upadłościowej. Przyjął on do swoich obowiązków realizację oraz rozliczenie z Beneficjentem ww. umowy. Przeprowadzono przeglądy rozpoczętych robót, oraz dokonano odbioru dotychczas wykonanych prac i obiektów. Działający w imieniu Wykonawcy Syndyk rozwiązał Umowę z dnia 28.01.2013r. oraz doprowadził do jej ostatecznego rozliczenia. Wynikiem powyższego było niezawinione przez Beneficjenta opóźnienie w postępie prac, oraz znacząca zmiana harmonogramu realizacji Akcji C.1. Koniecznym było ogłoszenie nowych przetargów na dokończenie budowy tych obiektów, dla których prace przerwano w trakcie realizacji. Wpłynęło to również na przesunięcie harmonogramu realizacji pozostałych przepławek. Należy wskazać, że sytuacja ogłoszenia przez wykonawcę upadłości nie mogła być wcześniej przewidziana przez Beneficjenta.

Następni Wykonawcy realizowali dalszy zakres robót budowlano-montażowych, zgodnie z założonymi warunkami, w związku z czym w dniu 17.12.2019 r. zakończono budowę ostatniego obiektu w ramach Akcji C.1 - przepławki na Starej Redze w Pęczrzyńskim Młynie.

Użytkowanie przepławek dla ryb wymaga uzyskanej decyzji o pozwoleniu wodnoprawnym na szczególne korzystanie z wód, w związku z czym w ramach Akcji C.1 realizowano także zadania związane z ich uzyskaniem, dla obiektów dla których było to niezbędne.

Wszystkie przepławki zostały oznakowane tablicami informacyjnymi, zgodnie z zapisami postanowień wspólnych zawartych w umowie z KE

5.1.6. Action C.2: Urządzenia do monitoringu

W ramach Projektu Akcja C.2 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji C.2:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2021**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **463 479,68** Euro

Tab.4: Action C.2

Wykonawca (Contractor)	Przedmiot Umowy (Contract item)	data zakończenia (end date)
ESTIME DEVELOPMENT Sp. z o. o., Sp. K.A. (KORNAS DEVELOPMENT Sp. z o.o., Sp. K.A.)	4 urządzenia: Gryfice / Resko / Łobez / Miłogoszcz	2014
PROCOM SYSTEM S.A.	2 urządzenia: Płoty / Łobez	29.12.2021
ZEG - Zakład Elektryczny Sp. z o.o.	obsługa urządzeń, raporty, sprawozdania (equipment advice, reports, statements)	31.05.2019

W ramach Akcji C.2 przewidziano zakup i montaż czterech urządzeń do monitoringu przyrodniczego, które miały zostać zainstalowane w strategicznie zlokalizowanych przepławkach dla ryb. Do montażu wytypowano trzy lokalizacje na rzece Rega – Gryfice, Resko i Łobez oraz jedną na rzece Ukleja - Miłogoszcz. Przepławka w m. Resko była w momencie realizacji Projektu obiektem istniejącym, natomiast pozostałe trzy wymagały budowy bądź przebudowy.

W dniu 28.01.2013r. roku podpisano Umowę z firmą KORNAS DEVELOPMENT (później ESTIME DEVELOPMENT), w której zakres wchodziła m. in. dostawa oraz montaż przedmiotowych urządzeń do monitoringu przyrodniczego ryb. Zadanie (Akcja C.2) zostało wykonane przez firmę AnimalsWay Sp. z o.o., na podstawie umowy o podwykonawstwo z dnia 06.09.2013r. Pismem z dnia 28.08.2014r. Wykonawca zgłosił zakończenie montażu urządzenia w istniejącej przepławce w miejscowości Resko, co zostało potwierdzone protokołem odbioru z dnia 04.09.2014r. Konsekwentnie, w dniu 04.09.2014r., przeprowadzono czynności odbiorowe trzech pozostałych systemów, podczas których potwierdzono zakup urządzeń, jednak bez ich montażu i uruchomienia, czego powodem były niedokończone roboty budowlane przepławek.

W dniu 17 września 2014r. Wykonawca - ESTIME DEVELOPMENT ogłosił stan upadłości, w związku z czym kontrolę w firmie przejął syndyk masy upadłościowej, który przyjął do swoich obowiązków realizację oraz rozliczenie z Beneficjentem Umowy z dnia 28.01.2013r., w której zakres wchodziła m. in. dostawa i montaż systemu monitoringu przyrodniczego. W związku z upadłością ESTIME DEVELOPMENT, zadanie (Akcja C.2) zostało przekazane zaakceptowanemu Podwykonawcy – firmie Animals Way, który w korespondencji z Beneficjentem potwierdził gotowość oraz możliwość dalszej realizacji zleconego zadania.

W dniu 03 grudnia 2014 r., przy udziale przedstawicieli ZZMiUW oraz firmy Animals Way, przeprowadzono przeglądy inwentaryzacyjne dostarczonych urządzeń oraz wykonanych prac.

Zgodnie z notatką służbową Wykonawca zobowiązał się do zamontowania pozostałych trzech urządzeń po zakończeniu budowy wyznaczonych do tego celu przepławek. Z uwagi na brak technicznych możliwości montażu urządzenia w przepławce w miejscowości Miłogoszcz, zdecydowano o przeniesieniu tego urządzenia do innej przepławki. Po uzgodnieniu oraz pozytywnym zaopiniowaniu nowej lokalizacji przez Partnerów Projektu – PZW oraz TMRR, do montażu urządzenia monitorującego, wyznaczono przepławkę na rzece Rega w miejscowości Płoty, o czym poinformowano Wykonawcę.

Z dniem 01 stycznia 2018r. powołane do życia zostało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które przejęło kompetencje dotychczasowego Beneficjenta. Po przekazaniu Projektu do nowego Organu rozwiązano zespół prowadzący Projekt z ramienia ZZMiUW. Zarządzeniem Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie powołano nową jednostkę do realizacji projektu, która mierzyła się z problemem braku funkcjonalności zamontowanych urządzeń. W dniu 21.05.2019r. przeprowadzono przegląd techniczny wszystkich czterech systemów zamontowanych przez AnimalsWay. Z uwagi na bardzo zaawansowany elektronicznie sprzęt czynności zostały wykonane poprzez wyspecjalizowaną firmę zewnętrzną, oraz udokumentowane w sporządzonym raporcie, z którego wynika, że wszystkie cztery urządzenia do monitoringu są niesprawne, bez możliwości weryfikacji zapisanych danych oraz bez możliwości ponownego ich uruchomienia.

W wyniku powyższego powstało poważne zagrożenie związane z niewykazaniem założonego w Projekcie efektu środowiskowego. W celu szczegółowego rozpoznania problemu, w dniach 19.08.2019r. – 27.09.2019r. przeprowadzono dialog techniczny dotyczący weryfikacji stanu technicznego wszystkich czterech urządzeń, wraz ze wskazaniem możliwości naprawy i przywrócenia funkcjonalności zamontowanych systemów. W dialogu udział wzięły firmy: **Zakład Produkcyjno-Handlowy PIWI Piotr Winiarski** z Krakowa, oraz **PROCOM System S.A.** z Wrocławia wspólnie z firmą **ESCORT Sp. z o.o.** ze Szczecina. Na podstawie otrzymanych raportów, z których również wynikają wnioski dotyczące braku możliwości uruchomienia oraz odczytu danych z zainstalowanych urządzeń, postanowiono podjąć próbę realizacji rozwiązania zastępczego.

W związku z zaistniałą sytuacją PGW WP wystąpiło do KE o możliwość zmiany zakresu zadania i wyrażenie zgody na demontaż czterech niesprawnych urządzeń oraz zakup i montaż dwóch dodatkowych systemów. Komisja Europejska zaakceptowała przedstawione rozwiązanie. Środki na dodatkowe urządzenia powstały w wyniku oszczędności związanych z budową przepławek dla ryb. Zmiana ta została także zaakceptowana przez NFOŚiGW, który jest drugą instytucją współfinansującą Projekt.

Z uwagi na fakt, że do ponownego zakupu zaplanowano jedynie dwa urządzenia, zdecydowano o montażu nowych systemów na rzece Rega w miejscowości Płoty oraz Łobez, które znajdują się w środkowym oraz górnym biegu rzeki. Przyjęto założenie, że dane o migracji ryb łososiowatych zebrane w tych lokalizacjach ostatecznie potwierdzą udroźnienie korytarza migracyjnego rzeki Rega, co zostało stwierdzone w zapisanych detekcjach, oraz udokumentowane w raporcie wykonanym przez firmę **Escort Sp. z o.o.** – Wykonawcy oraz producenta zainstalowanych systemów. Przyjęte lokalizacje zostały również zaakceptowane przez KE i NFOŚiGW.

Systemy zostały uruchomione w dniu 29.12.2021r. i od tego czasu funkcjonują prawidłowo. Obsługa urządzeń, wraz z pracami serwisowymi oraz corocznym sporządzeniem raportu z migracji ryb, jest umownym obowiązkiem Wykonawcy. Realizowany jest on w okresie gwarancji, wynoszącej 5 lat od dnia odbioru i uruchomienia systemów, w związku z czym w Projekcie nie poniesiono założonych kosztów związanych z obsługą urządzeń. Zainstalowany system jest niezwykle istotnym elementem Projektu, który nie tylko potwierdził udroźnienie korytarza ekologicznego dla ryb łososiowatych ale też na bieżąco dostarcza wiele innych cennych informacji. Pozwala zbierać dane o ogólnym stanie ichtiofauny i migracji wszelkich gatunków ryb i innych organizmów wodnych,

temperaturze wody, itp. Dane te są bardzo znaczące nie tylko dla Projektu Life+ Rega, lecz również dla zadań statutowych PGW WP, stąd utrzymanie tych urządzeń w pełnej funkcjonalności jest intencją obecnego Beneficjenta.

W ramach działań After Life PGW WP planuje bieżący monitoring migracji ryb, wraz z analizą wielkości populacji oraz weryfikacją ich kondycji, ewentualnych chorób, itp. danych. Ich analiza pozwoli na dostarczenie przydatnej wiedzy o stanie ekosystemu Regi. Po zakończeniu okresu gwarancji, który upływa w dniu 29 grudnia 2026 r., planuje się podpisanie umowy na bieżącą obsługę urządzeń, wraz z pracami serwisowymi, w celu utrzymania zainstalowanych systemów w pełnej funkcjonalności w przyszłości. Należy zaznaczyć, że prowadzenie monitoringu zostało ujęte jako jedno z działań w II aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami dla dorzecza Odry, jako wymagane dla tych odcinków Regi.

5.1.7. Action C.3: Urządzenie służące do odstraszenia ryb

W ramach Projektu Akcja C.3: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji C.3:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2017**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **238 215,42** Euro

Tab.5: Action C.3

Wykonawca (Contractor)	Przedmiot Umowy (Contract item)	data zakończenia (end date)
ESTIME DEVELOPMENT Sp. z o. o., Sp. K.A. (KORNAS DEVELOPMENT Sp. z o.o., Sp. K.A.	bariera: Likowo	07.11.2014
PROCOM SYSTEM S.A.	bariera: Rejowice (x2) Płoty	23.10.2017

Urządzenia do odstraszenia ryb w łącznej liczbie 4 sztuk zostały wykonane w następującej lokalizacjach:

1. MEW Rejowice   1 bariera woda górna, 1 bariera woda dolna,
2. MEW Płoty   1 bariera woda górna,
3. MEW Likowo   1 bariera woda górna.

W dniu 28.01.2013r. podpisano Umowę z firmą KORNAS DEVELOPMENT (później ESTIME DEVELOPMENT), w której zakres wchodziła m. in. dostawa oraz montaż barier elektrycznych – urządzeń służących do odstraszenia ryb od turbin elektrowni wodnych i kierowania ich do przepławki. W dniu 09.06.2014r. zawarto umowę o podwykonawstwo pomiędzy KORNAS DEVELOPMENT, a firmą Piła Młyn.

Do momentu ogłoszenia upadłości przez głównego Wykonawcę - ESTIME DEVELOPMENT, na podstawie umowy o podwykonawstwo, zrealizowano barierę ochronną w Likowie, zgodnie z protokołem odbioru z dnia 7 listopada 2014 r. W pozostałym zakresie umowy z wykonawcą oraz podwykonawcą zostały odpowiednio rozliczone, a następnie rozwiązane przez syndyka.

W wyniku powyższego koniecznym było ogłoszenie nowego przetargu i wyłonienie Wykonawcy montażu trzech pozostałych barier, co miało negatywny wpływ na założony harmonogram realizacji Akcji C.3.

W dniu 27 stycznia 2016 r. odbyło się spotkanie Zespołu Roboczego w zakresie konsultacji dotyczących zabezpieczenia wlotów do turbin elektrowni wodnych przy pomocy elektrobarier, przy udziale specjalistów z dziedziny ichtiologii, użytkowników elektrowni oraz wykonawców systemów. Podczas spotkania ustalono warunki wykonania i montażu dla pozostałych trzech barier, celem odpowiedniego przygotowania dokumentacji przetargowej.

Wynikiem przeprowadzonego postępowania było podpisanie w dniu 27 lutego 2017 r. umowy z firmą PROCOM SYSTEM S.A. na dostawę oraz montaż trzech barier. Przedmiot umowy został odebrany w dniu 23 października 2017 r., w związku z czym zadanie C.3 zostało zakończone i zrealizowane w zakresie zgodnym z umową z KE.

W okresie realizacji Projektu, skuteczność barier była regularnie kontrolowana. Badania prowadzone były przez wyspecjalizowane firmy i wymagały zaangażowania profesjonalnego nurka. Wyniki badań za każdym razem były pozytywne i wykazywały wysoką skuteczność odstraszania ryb (na poziomie ok. 90%), co potwierdzają odpowiednie raporty.

W ramach After-Life planuje się zlecenie kompleksowej usługi serwisowej zainstalowanych barier, w celu stałego utrzymania urządzeń w pełnej funkcjonalności.

5.1.8. Action C.4: Budowa tarlisk

W ramach Projektu Akcja C.4: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji C.4:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2019**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **319 939,22** Euro

Tab.6: Action C.4

Wykonawca (Contractor)	Przedmiot Umowy (Contract item)	data zakończenia (end date)
DREW-KOS Dariusz Różycki	budowa tarlisk - 3650 m ²	16.06.2017
Zakład Handlowo-Usługowy Arkadiusz Jaranowski	budowa tarlisk - 9262 m ²	05.11.2019

W związku z Akcją C.4 utworzono zespół roboczy, złożony z pracowników Zespołu LIFE+ Rega, przedstawicieli PZW, RDOŚ Szczecin oraz członków Towarzystwa Miłośników Rzeki Rega, przy udziale specjalistów, który dokładnie określił optymalną lokalizację tarlisk. Na podstawie Umowy z dnia 8 listopada 2016r. wybudowano sześć naturopodobnych obszarów tarlowych w dopływach Regi, o łącznej powierzchni ok. 3650 m². W IV kwartale 2019r. zakończono budowę kolejnych sześciu naturo-podobnych obszarów tarlowych o łącznej powierzchni 9 262 m², które zlokalizowane są na rzece Rega, w miejscowościach Gryfice i Trzebiatów. Wybudowane w ramach Projektu tarliska dały łączną powierzchnię obszaru wynoszącą 12 912 m², przy zaplanowanych w projekcie 12 125 m². Większa powierzchnia wykonanych tarlisk niż to zaplanowano pierwotnie nie wiązała się ze zwiększeniem kosztu ich wykonania. Należy to uznać za pozytywny efekt wykonania robót budowlanych, przekładający się na osiągnięcie wskaźnika związanego z tarliskami ponad zaplanowaną wartość.

W dniu 10 lipca 2019 r. do Zarządu Zlewni w Gryficach wpłynął wniosek, złożony przez Wydział Nauk o Żywności i Rybactwa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie (ZUT), dotyczący uzgodnienia prac polegających na utworzeniu dziesięciu sztucznych, naturopodobnych tarlisk dla ryb w rzece Rega oraz w jej dopływach – rzece Ukleja i Sapólna. Inwestycja ta wchodziła w zakres projektu pn. „Przyjazne środowisku innowacyjne przedsięwzięcia w postaci nowatorskich technik wylęgarniczych, w tym urządzenie tarlisk, opracowanie pasz dla ryb przeznaczonych do zarybień wraz z oceną ich wpływu na zdrowotność i potencjał rozrodczy ryb mających na celu wzmocnienie naturalnych populacji najcenniejszych ichtiotaksonów (w tym wędrownych ryb łososiowatych) oraz szeroko pojętą nowoczesną akwakulturę i środowiskowy monitoring pod kątem rozwoju infrastruktury społeczno-gospodarczej regionu”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Pismem z dnia 05 sierpnia 2019 r. uzgodniono zakres planowanych prac, w wyniku czego powstało dodatkowo 3736 m² obszarów tarlowych. Wykonane przez ZUT tarliska nie stanowią elementu Programu LIFE+ Rega, jednakże ze względu na wykonanie ich w dorzeczu Regi, na rzekach

które w wyniku realizacji przepławek stały się dostępne dla ryb wędrownych, Beneficjent uznaje, że można je kwalifikować jako wzmocnienie efektu rzeczowego i środowiskowego Projektu.

Tab.7: Action C.4 – wykaz tarlisk Life+ Rega

Lp.	tarlisko - lokalizacja (spawninggrounds-location)	rzeka (river)	powierzchnia (area)
1	Strzykocin - gm. Brojce, dz. nr: 55	Brodzicz	600 m ²
2	Mechowo / Truskolas - gm. Płoty, dz. nr: 122/1 ; 55/5	Gardominka	500 m ²
3	Kulice - gm. Nowogard, dz. nr: 154	Sąpólna	900 m ²
4	Kulice - gm. Nowogard, dz. nr: 159/1	Sąpólna	450 m ²
5	Żerzyno - gm. Resko, dz. nr: 164/63	Piaskowa	500 m ²
6	Kulice - gm. Nowogard, dz. nr: 508	Dobra	700 m ²
7	Trzebiatów - tarlisko 1A - dz. nr: 354	Rega	1357 m ²
8	Trzebiatów - tarlisko 1B - dz. nr: 1061/2	Rega	1088 m ²
9	Gryfice - tarlisko 2 - dz. nr: 16/1; 231;	Rega	2699 m ²
10	Trzebiatów - tarlisko 3A - dz. nr: 354	Rega	538 m ²
11	Trzebiatów - tarlisko 3B - dz. nr: 354	Rega	647 m ²
12	Trzebiatów - tarlisko 4 - dz. nr: 1061/2	Rega	2933 m ²
			12 912 m²

Tab.8: Action C.4 – wykaz tarlisk ZUT

Lp.	tarlisko - lokalizacja (spawninggrounds-location)	rzeka (river)	powierzchnia (area)
1	Konarzewo - gm. Nowogard, dz. nr: 17	Sąpólna	140 m ²
2	Konarzewo - gm. Nowogard, dz. nr: 116	Sąpólna	258 m ²
3	Konarzewo - gm. Nowogard, dz. nr: 17	Sąpólna	320 m ²
4	Konarzewo - gm. Nowogard, dz. nr: 17	Sąpólna	375 m ²
5	Siwkowice - gm. Resko, dz. nr: 146/1	Sąpólna	243 m ²
6	Siwkowice (Miłogoszcz) - gm. Resko, dz. nr: 156/5	Ukleja	370,5 m ²
7	Siwkowice (Miłogoszcz) - gm. Resko, dz. nr: 156/5	Ukleja	251 m ²
8	Sosnowo (Łągiewniki) - gm. Resko, dz. nr: 413/3	Rega	1035 m ²
9	Sienno Górne (Rogowo) - dz. nr: 299/3; 90; 43	Ukleja	385 m ²
10	Sienno Górne (Rogowo) - dz. nr: 299/3; 90; 43	Ukleja	359 m ²
			3736,5 m²

W zlewni rzeki Rega, od początku roku 2016, wybudowano w sumie ponad 16 648 m² obszarów tarłowych.

W ramach After-Life planuje się regularne przeglądy wykonanych tarlisk w celu utrzymania urządzeń w pełnej funkcjonalności, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości uzupełnianie materiału żwirowego. W przyszłości planuje się również rozbudowę istniejących lub budowę nowych tarlisk.

5.1.9. Action C.5: Koło wodne

W ramach Projektu Akcja C.5 została zakończona bez realizacji, zgodnie z ustaleniami pomiędzy Beneficjentem a KE.

Termin realizacji Akcji C.5:

Przewidywana data rozpoczęcia: **III / 2013**

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Przewidywana data zakończenia: **II / 2017**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2018**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **6 138,43** Euro

Limit umowny: **60 000,00** Euro

Tab.9: Action C.5

Wykonawca (Contractor)	Przedmiot Umowy (Contract item)	data zakończenia (end date)
ESTIME DEVELOPMENT Sp. z o.o., Sp. K.A. (KORNAS DEVELOPMENT Sp. z o.o., Sp. K.A.)	Dokumentacja projektowa, roboty budowlane	07.11.2014

Zaprojektowanie oraz wykonanie koła wodnego zasilającego budynek „Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej” (Action F.4) zostało przekazane do realizacji firmie KORNAS DEVELOPMENT (później ESTIME DEVELOPMENT), na podstawie Umowy z dnia 28.01.2013r.

W ramach Akcji C.5, na podstawie umowy o podwykonawstwo z dnia 07.03.2013r., wykonano projekt techniczno-budowlany elementów konstrukcyjnych przedmiotowego koła, jednak w wyniku ogłoszenia upadłości przez Wykonawcę inwestycja nie została przez niego zrealizowana. Po przejęciu Projektu przez PGW WP, Beneficjent Koordynujący szczegółowo przeanalizował pełen zakres rzeczowy Projektu Life+ Rega, ze szczególnym uwzględnieniem zadań i akcji, które nie zostały zrealizowane. Jednym z głównych problemów technicznych, na które zwrócono uwagę podczas analizy zakresu Projektu jest sprawa stosunku prawnowłasnościowego do gruntów i obiektów hydrotechnicznych, w obrębie których powstać miało Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej (Akcja F.4) oraz przedmiotowe koło wodne (Akcja C.5).

W związku ze znaczącymi zmianami warunków budowlanych w zakresie praw właścicielskich do gruntów i urządzeń hydrotechnicznych w obrębie węzła wodnego w Gryficach, budowa koła wodnego przy założeniach zgodnych z Umową z KE, oraz na podstawie wykonanego projektu budowlanego stała się niemożliwa. Zaistniała sytuacja wymagała zmiany założeń budowlano-funkcyjnych, wykonania dodatkowych czynności dotyczących m.in. uzgodnień z właścicielami nieruchomości warunków wykonania i funkcjonowania koła, nabycia praw do dysponowania nieruchomościami na cele budowy, jak również ponownego wykonania projektu budowlanego. Analogicznie zaistniały problem dotyczy związanego z kołem wodnym „Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej” (Akcja F.4), który w założeniach miał być zasilany w energię elektryczną pochodzącą z koła wodnego. Realizując rozwiązanie zastępcze w zakresie Akcji F.4, polegające na adaptacji sali konferencyjnej w siedzibie Zarządu Zlewni w Gryficach na potrzeby „Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej”, zdecydowano o rezygnacji z budowy nowego obiektu, co zostało uzgodnione z KE.

W związku z powyższym, budowa koła wodnego zasilającego budynek „Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej”, z którego zrezygnowano na rzecz rozwiązania zastępczego, stała się bezzasadna.

Stawiając jako priorytet konieczność wykazania założonego efektu środowiskowego jakim jest udrożnienie korytarza migracyjnego rzeki Regi, mając na celu pozytywne zakończenie Projektu Life+ Rega, wystąpiono do KE z wnioskiem o akceptację rozwiązania zaistniałego problemu poprzez zakończenie Akcji C.5 bez realizacji. Zgodnie z pismem Komisji Europejskiej zaakceptowano zakończenie Akcji C.5 bez realizacji.

Z uwagi na problematyczny wpływ czynników społeczno-gospodarczych oraz spraw własności gruntu, których nie można było przewidzieć na etapie składania wniosku o dofinansowanie oraz fakt osiągnięcia założonych w Projekcie celów (tj. realizację Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej w sposób zamienny do pierwotnie przyjętego), Beneficjent stoi na stanowisku, że koszt poniesiony w ramach Akcji C.5 należy uznać za kwalifikowalny w Projekcie. Działanie zastępcze, polegające na organizacji Centrum w siedzibie PGW WP w Gryficach zostało szczegółowo uzgodnione z KE i NFOŚiGW oraz wykonane przez Beneficjenta w sposób całkowicie zgodny z tymi ustaleniami, w dostosowaniu do zmienionych warunków lokalowych. Beneficjent nie mógł przewidzieć ani zapobiec pojawieniu się problemów w zakresie koła wodnego na etapie Projektu. Mimo oczywistych przeszkód, Centrum Monitoringu zostało zorganizowane, odpowiednio wyposażone i jest użytkowane na potrzeby Projektu. W związku z powyższym, Beneficjent uznaje, że cel Projektu w tym zakresie został kompleksowo osiągnięty, choć dokonano tego w sposób inny niż pierwotnie założono.

5.1.10. Action C.6: Nasadzenia drzew wzdłuż koryt rzek oraz nasadzenia kompensacyjne związane z wycinką drzew pod budowę przepławek na gruntach nadleśnictw

W ramach Projektu Akcja C.6 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji C.6:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **II / 2014**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **10 570,93** Euro

Tab. 10: Action C.6

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Myślibórz	Dostawa sadzonek	23.04.2014
TAXUS	Nasadzenia drzew	2015
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Nowogard	Dostawa sadzonek	20.04.2016
Zakład Usług Leśnych Dariusz Słowik,	Dostawa sadzonek	30.04.2014
Marta Trębicka Agencja Reklamy MM Desing	Tablica informacyjna	kwiecień 2023
KAJTUR EVENTS Dariusz Zieliński	Nasadzenia drzew	kwiecień 2023

W roku 2014 nasadzenia 25 000 drzew przeprowadziła firma zewnętrzna. W roku 2016 nasadzenia 35 000 drzew przeprowadzono siłami własnymi pracowników Projektu, Partnerów, wolontariuszy i zaproszonej młodzieży szkolnej. W roku 2023 nasadzenia 1 000 sztuk drzew przeprowadzono siłami własnymi, wspólnie z Lasami Państwowymi - Nadleśnictwem Gryfice, przy współudziale Partnerów Projektu i młodzieży szkolnej. Łącznie nasadzono 61 000 drzew z gatunku olchy czarnej i klonu.

W toku realizacji akcji C.6 ponoszono koszty nie tylko bezpośrednio związane z nasadzeniami, jak zakup sadzonek ale także wydatki pośrednie, jak np. catering dla osób biorących udział w nasadzeniach (pracowników PGW WP oraz członków instytucji partnerskich). Kompleksowo pozwoliło to osiągnąć zamierzony cel.

5.1.11. Action C.7: Zakup niezbędnego sprzętu przeznaczanego do realizacji założeń Projektu – działania antyklusownicze

W ramach Projektu Akcja C.7 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji C.7:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2013**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **24 239,45** Euro

Tab.11: Action C.7

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
MARABUT Sp. z o.o.	Dostawa sprzętu i umundurowania	2013

Tab.12: Action C.7 – wykaz zakupionego sprzętu

element umowy (agreement element)	ilość (quan.)	element umowy (agreement element)	ilość (quan.)
łódź 4 os. + wiosła + przyczepa	1	Rękawiczki	15
kapok (kam. rat.)	4	spodniobuty	10
silnik spalinowy 5km	1	plecak	8
Akumulator 100-130Ah	2	okulary polaryzacyjne	15
buty wysokie	15	latarki krótkiego zasięgu	15
bielizna termiczna	15	latarki długiego zasięgu	10
kurtka z membraną	15	szperacz	1
polar	15	noktowizor	2
spodnie	15	lornetki	10
kominiarka	15	kamera termowizyjna	1
kamizelki taktyczne Społeczna Straż Rybacka	15	radiotelefony	4

Zakupiony w ramach Akcji C.7 sprzęt został przekazany Towarzystwu Miłośników Rzeki Regi na podstawie umowy użyczenia, celem utworzenia „Społecznej Straży Rybackiej”. Działająca na obszarze „Niebieskiego korytarza ekologicznego” Społeczna Straż Rybacka nieprzerwanie od 2013r. wykonuje powierzone zadania antyklusownicze, wykorzystując do tego celu powierzony sprzęt. Potwierdzeniem przeprowadzonych czynności terenowych są coroczne raporty, w których przedstawiono tabelarycznie ilość odnotowanych przestępstw i wykroczeń oraz skonfiskowanego sprzętu kłusowniczego, w podziale na poszczególne lata.

Z otrzymanych raportów wynikają jednoznaczne wnioski o stopniowym zanikaniu problemu kłusownictwa i niszczenia przyrody w dorzeczu Regi. Regularne patrole i kontrole Społecznej Straży Rybackiej, działania edukacyjne i promocyjne realizowane w ramach Projektu, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, a dodatkowo zwiększająca się świadomość przyrodnicza oraz chęć dbania o dobry stan środowiska naturalnego, zepchnęły problem kłusownictwa na margines. Wieloletnia obserwacja, informacje pozyskane bezpośrednio od mieszkańców oraz otrzymane raporty wskazują wprost, że w proceder nie angażują się kolejne pokolenia, co daje nadzieję na całkowite wyeliminowanie kłusowników ze społeczeństwa w przyszłości.

5.1.12. Action D.1: Monitorowanie wyników projektu

W ramach Projektu Akcja D.1: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji D.1:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **II / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **0,00** Euro

Zgodnie z Umową monitoring wyników projektu realizowany był nieprzerwanie przez cały okres trwania Projektu Life+ Rega. Zakres tego działania obejmował przede wszystkim kontrolę zgodności realizacji poszczególnych Akcji z założeniami i celami określonymi w Umowie z KE.

Beneficjent Koordynujący pozostawał w stałym, bieżącym kontakcie ze Współbeneficjentem oraz z pozostałymi Partnerami, Wykonawcami, dzięki czemu organizacja pracy Zespołu na poszczególnych poziomach odbywała się w sposób kompetentny i efektywny. Wszelkie sprawy, zagrożenia, itp. problemy związane z realizacją Projektu były omawiane oraz rozwiązywane na bieżąco.

Zgodność realizacji Projektu z założeniami opisanymi umową z KE kontrolowana była poprzez okresowe raporty, wizyty monitora KE, oraz kontrole wewnętrzne. Poniżej przedstawiono harmonogram przeprowadzonych kontroli oraz przekazanych do KE raportów, w ramach Projektu Life+ Rega.

Harmonogram:

1. Progress Report 1 – 01/06/2012 – 30/03/2013 ; reporting date: 20/04/2013 – ZZMiUW
2. Progress Report 2 – 30/03/2013 – 19/09/2014 ; reporting date: 25/09/2014 – ZZMiUW
3. MIDTERM Report – 20/09/2014 – 31/01/2016 ; reporting date: 01/02/2016 – ZZMiUW
4. Progress Report 4 – 01/02/2016 – 31/08/2017 ; reporting date: 01/02/2016 – ZZMiUW
5. Progress Report 5 – 01/09/2017 – 31/01/2019 ; reporting date: 28/02/2019 – PGW WP
6. Progress Report 6 – 01/02/2019 – 30/06/2020 ; reporting date: 11/09/2020 – PGW WP
7. Progress Report 7 – 01/07/2020 – 31/12/2021 ; reporting date: 31/01/2022 – PGW WP
8. Progress Report 8 – 01/01/2022 – 31/12/2023 ; reporting date: 31/01/2023 – PGW WP

5.1.13. Action D.2: Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi – badania bonitacyjne

W ramach Projektu Akcja D.2: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji D.2:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **IV / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **III / 2021**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **43 851,37** Euro

Tab.13: Action D.2

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
BKP Biuro Konserwacji Przyrody S.C.	1. Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Rega – ocena stanu początkowego	2013
	2. Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Rega – ocena stanu po zakończeniu budowy przeplawek	2020
	3. Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Rega – ocena stanu rok po zakończeniu budowy przeplawek	2021

Badania bonitacyjne w ramach Projektu przeprowadzono w latach 2013, 2020 oraz 2021. Badaniami objęta została rzeka Rega wraz z dopływami. W związku ze zmianą harmonogramu Projektu, koniecznym było przesunięcie terminu wykonania drugiego i trzeciego etapu badań bonitacyjnych na okres przypadający po zakończeniu budowy przeplawek oraz tarlisk dla ryb.

Badania bonitacyjne w zakresie oceny stanu pierwotnego ichtiofauny wykonane zostało w dniach: 05.06.2013 r. – 23.08.2013 r.

Badania bonitacyjne w zakresie oceny stanu ichtiofauny po zakończeniu prac hydrotechnicznych wykonane zostało w dniach: 26.06.2020 r. – 28.06.2020 r.

Badania bonitacyjne w zakresie oceny stanu ichtiofauny rok po zakończeniu prac hydrotechnicznych wykonane zostało w dniach: 18.06.2021 r. – 20.06.2021 r.

5.1.14. Action D.3: Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi – liczenie tarlisk

W ramach Projektu Akcja D.3: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji D.3:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **IV / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **I / 2021**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **18 748,88** Euro

Tab.14: Action D.3

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
BKP Biuro Konserwacji Przyrody S.C.	1. Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Rega – liczenie gniazd tarłowych – stan początkowy	2013
	2. Przeprowadzenie oceny stanu zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Rega – liczenie gniazd tarłowych – stan po zakończeniu budowy przepławek	2021

Badania liczebności gniazd tarłowych przeprowadzono w roku 2013, oraz na przełomie roku 2020 i 2021, w okresach naturalnego tarła ryb łososiowatych. Badaniami objęta została rzeka Rega wraz z dopływami. W związku ze zmianą harmonogramu Projektu, koniecznym było przesunięcie terminu wykonania końcowych badań liczebności gniazd tarłowych na okres przypadający po zakończeniu budowy przepławek oraz wybudowaniu wszystkich, przewidzianych w Projekcie Life+ Rega, naturo-podobnych tarlisk dla ryb łososiowatych.

Liczenie tarlisk w zakresie oceny stanu pierwotnego wykonane zostało w dniach:

02.01.2013 r. – 15.04.2013 r.

Liczenie tarlisk w zakresie oceny stanu końcowego wykonane zostało w dniach:

01.12.2020 r. – 28.02.2021 r.

5.1.15. Action E.1: Strona internetowa projektu

W ramach Projektu Akcja E.1: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.1:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **IV / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **4 826,78** Euro

Tab.15: Action E.1

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
Klaudiusz Korzeniewicz-Odecto	Budowa strony internetowej	13.12.2012
Klaudiusz Korzeniewicz-Odecto	Obsługa techniczno-serwisowa 2012-2015	13.12.2015

Strona internetowa Projektu została po raz pierwszy uruchomiona w dniu 13 grudnia 2012 roku. Zgodnie z umową Wykonawca prowadził obsługę serwisowo-techniczną domeny przez okres trzech lat od odbioru, tj. do dnia 13.12.2015 r. Następnie obsługą strony internetowej zajmował się Zespół prowadzący Projekt Life+ Rega z ramienia ZZMiUW.

W wyniku zmiany beneficjenta koordynującego i przejęciu Projektu przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, obsługa strony internetowej została przekazana nowo powołanemu Zespołowi. We współpracy z Zespołem Komunikacji Społecznej i Edukacji Wodnej RZGW w Szczecinie zaktualizowano oraz ponownie uruchomiono stronę Projektu, pod adresem:

<http://pgwwp-rega.rzgw.szczecin.pl/index.php?lang=pl>

W sierpniu 2022 roku otrzymano od Wydziału Informatycznego w RZGW w Szczecinie informację o problemach technicznych motywujących do rezygnacji z prowadzenia strony w dotychczasowej odsłonie. Informatycy wskazali na brak kompatybilności prowadzonej domeny z najnowszym stosowanym oprogramowaniem informatycznym, co powodowało problemy z umieszczaniem i przedstawianiem treści, jak np. słaba rozdzielczość zdjęć, zbyt duże czcionki tekstu, itp. Jednak głównym problemem technicznym, na który zwrócono uwagę, był brak odpowiedniego nadzoru i zabezpieczenia domeny, co potencjalnie powodowało zagrożenie atakami hackerskimi i wirusami internetowymi. W związku z powyższym, po ustaleniach z monitor Projektu zdecydowano o rezygnacji z prowadzenia dotychczasowej strony, oraz o jej przeniesieniu na serwer RZGW w Szczecinie, pod adres:

<https://szczecin.wody.gov.pl/nasze-dzialania/life-rega>.

Począwszy od września 2022 roku zaprzestano aktualizacji pierwotnej strony internetowej, przenosząc umieszczanie aktualnych informacji dotyczących Projektu na nową stronę. Do dnia 01 lutego 2023 r. stronę Projektu odwiedziło w sumie 34 824 odsłony.

Na bieżąco aktualizowana jest strona Projektu w domenie *Facebook*, gdzie regularnie można znaleźć informacje o podejmowanych kolejnych działaniach i inicjatywach, których cele są zbieżne z założeniami Projektu Life+ Rega. Regularnie podejmowane są przez Beneficjenta oraz Partnerów czynności, takie jak sprzątanie rzeki wraz z Towarzystwem Miłośników Rzeki Regi, warsztaty i wykłady dla dzieci i młodzieży szkolnej, itp., które następnie są szeroko opisywane i przedstawione na profilu Facebook oraz na stronach Wód Polskich, powodują wymierne korzyści z ogólnej promocji Projektu, oraz wpływają bezpośrednio na budowanie świadomości społecznej związanej z ochroną przyrody i środowiska wodnego, co z kolei przekłada się na zwiększenie założonego w Projekcie efektu ekologicznego. Dodatkowo informacje i aktualności o Projekcie są umieszczane na platformach prowadzonych przez RZGW i KZGW w różnych mediach społecznościowych. Obsługa aktualnych stron i profili będzie prowadzona na bieżąco, w zakresie zadań statutowych Beneficjenta.

Aktualne adresy internetowe Projektu:

<https://szczecin.wody.gov.pl/nasze-dzialania/life-rega>.

<https://pl-pl.facebook.com/niebieskiKorytarzRegi/>

<https://twitter.com/RZGWSzczecin>

Należy zauważyć, że w związku z rozwojem społeczności internetowej na przestrzeni lat, Zespół notuje więcej odwiedzin profilu FB niż pierwotnej strony internetowej. Zależnie od danego artykułu, są to liczby w przedziale od kilkuset do kilku tysięcy czytelników. Przykładowo – post z dnia 25.11.2022r. dot. poboru ikry został wyświetlony przez 2085 użytkowników, post z dnia 25.10.2022r. dot. zarybień – przez 4461 użytkowników a post z 24.08.2022r. dot. wyników pracy monitoringu ryb – przez 7007 użytkowników. Dane na dzień 01.09.2023r. Ponadto, profil FB służy także kontaktowi ze społeczeństwem – nasze artykuły są często udostępniane przez inne osoby, co zwiększa ich zasięg. W przypadku komentarzy, stanowią one okazję do dodatkowych wyjaśnień poszczególnych kwestii, co pozytywnie wpływa na wizerunek Projektu.

Rekordowa liczba wyświetleń dotyczyła relacji live z konferencji zamykającej – 38 050 wyświetleń.

5.1.16. Action E.2: Konferencja rozpoczynająca i zamykająca

W ramach Projektu Akcja E.2: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.2:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **II / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **40 734,40** Euro

Tab.16: Action E.2

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
Wojciech Górecki	Konferencja otwierająca - organizacja	czerwiec 2013
	Konferencja otwierająca - przygotowanie	czerwiec 2013
NET Computers Grzegorz Grzyb	Projektor multimedialny	20.05.2013
PRIMACOM.pl Paweł Kaczmarek	Materiały do konferencji	kwiecień 2013
KDK Sp. z o.o.	Konferencja zamykająca - organizacja kompleksowa	08.05.2023

Konferencja rozpoczynająca Projekt odbyła się w dniach 23-24 maja 2013 r. w Niechorzu, przy udziale ok. 120 uczestników. Zgromadzeni goście mieli okazję zapoznać się szczegółowo z założeniami Projektu Life+ Rega i ekosystemem doliny Regi. Głównym tematem i wiodącym założeniem Projektu, była problematyka związana z występowaniem w Redze i jej dopływach ryb dwuśrodowiskowych, w szczególności łososia (*salmo salar*) i troci wędrownej (*salmo trutta*). Szeroko opisano oraz wskazano wszelkie bariery uniemożliwiające rybom wędrówkę w górę rzeki do miejsc atrakcyjnych pod względem tarłowym, oraz przedstawiono sposoby ich wyeliminowania.

Konferencja zamykająca Projekt odbyła się w Gryficach, w dniach 20-21 kwietnia 2023r., przy osobistym udziale 115 zaproszonych gości. Dodatkowo, relacja z wydarzenia była transmitowana na żywo poprzez stronę internetową PGW WP. Podczas wydarzenia odnotowano 569 uczestników on-line, co razem dało 684 uczestników konferencji. Materiał z nagrania jest dostępny pod linkiem:

<https://www.youtube.com/watch?v=VypVLodlGyo>.

W ramach konferencji zamykającej zorganizowany został także wyjazd terenowy, w trakcie którego prezentowane były uczestnikom wybrane przeplawki.

5.1.17. Action E.3: Warsztaty

W ramach Projektu Akcja E.3: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.3:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **IV / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **4 501,18** Euro

Tab.17: Action E.3

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
Wojciech Górecki	Warsztaty - organizacja	29.10.2013 r.
Dorota Wojtanowska Restauracja Zamkowa	Warsztaty - catering	23.06.2016 r.
P.P.H.U. Jolanta Bonkowska-Misiak Restauracja Świętoborzec	Warsztaty - catering	25.09.2015 r.
Mariusz Raczyński,	Przygotowanie prezentacji oraz wykłady	30.09.2015 r.
Kapitol sp.c. A.Szczepański, M.Jakubiak, J.Zalewski,	Warsztaty - catering	maj 2016
Miejska Biblioteka Publiczna	Warsztaty - wynajem pomieszczeń	czerwiec 2016

W ramach Akcji, w trakcie realizacji Projektu, przeprowadzono szereg publicznych spotkań, zgodnie z powyższym zestawieniem, podczas których szczegółowo opisywane były założenia i główne cele Projektu, wraz z osiąganymi efektami. Warsztaty były organizowane dla trzech grup społecznych: Przedstawiciele Gmin i Powiatów, dzieci i młodzieży szkolnej, oraz dla okolicznych mieszkańców o charakterze konsultacji społecznych. W okresie obowiązywania stanu epidemicznego, wprowadzonego w roku 2020, spotkania w ramach Akcji E.3 nie odbywały się.

Gminy i Powiaty:

W otwartych warsztatach brali udział przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego z obszaru realizacji Projektu LIFE+ Rega. Miały one na celu przede wszystkim poczynienie niezbędnych uzgodnień, wymianę doświadczeń, itp. Stanowiły także okazję dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego do zapoznania się z efektami realizacji Projektu na obszarach konkretnych gmin lub powiatów.

Tab.18: Action E.3 – wykaz zorganizowanych warsztatów w ramach Projektu Life+ Rega.

Grupa: Starostwa Powiatowe i Gminy		
Warsztaty 1	event date: 29.10.2013	event place: UM Gryfice
Warsztaty 2	event date: 30.05.2023	event place: Gryfice - PGW WP / ZZ Gryfice
Grupa: Szkoły - młodzież szkolna (kids & schools)		
Warsztaty 3	event date: 25.09.2014	event place: Secondary School - Łobez
Warsztaty 4	event date: 03.06.2016	event place: Biblioteka Miejska Gryfice
Warsztaty 5	event date: 17.05.2019	event place: El. School - "Top-Link" - Gryfice
Warsztaty 6	event date: 17.05.2022	event place: Elementary School - Dargosław
Warsztaty 7	event date: 19.05.2022	event place: Elementary School - Brojce
Warsztaty 8	event date: 02.06.2022	event place: Elementary School - Trzebiatów
Warsztaty 9	event date: 08.12.2022	event place: Elementary School - Karnice
Warsztaty 10	event date: 09.12.2022	event place: Elementary School - Cerkwica
Grupa: Konsultacje społeczne (public consultation)		
Warsztaty 11	event date: 23.06.2015	event place: Świdwin – Starostwo Powiatowe
Warsztaty 12	event date: 25.09.2015	event place: Łobez - Świętoborzec Hotel
Warsztaty 13	event date: 24.05.2016	event place: UM Gryfice
Grupa: inne instytucje (szkoły, RDOŚ, PZW, PJSP, ZCDN)		
Warsztaty 14	event date: 10.06.2017	event place: Gryfice event: Edukacja przyrodnicza z projektem "Niebieski korytarz rzeki Regi"

Konsultacje społeczne:

Spotkania o charakterze konsultacji społecznych odbyły się zgodnie z Umową o dofinansowanie. Uczestnikom przedstawiono główne założenia, opisano problematykę oraz zaplanowane czynności związane z działaniami antyklusowniczymi, zachęcając zebranych gości do przyłączenia się do wspólnej akcji. Bardzo ważnym elementem dla uczestników była możliwość szczegółowego zapoznania się z Projektem oraz możliwość wyrażenia opinii, wnoszenia uwag, czy też możliwość przedstawienia własnych pomysłów.

Dzieci i młodzież szkolna:

Warsztaty dla najmłodszych grup społecznych cieszyły się największym zainteresowaniem. Dzieci bardzo chętnie i czynnie uczestniczą w tego typu inicjatywach, w związku z czym zintensyfikowano oraz skierowano działania promocyjno-edukacyjne właśnie do tej grupy społecznej. W sumie, w ramach Akcji E.3, przeprowadzono osiem spotkań z uczniami szkół podstawowych i średnich.

Warsztaty "Edukacja przyrodnicza z projektem „Niebieski korytarz Regi”:

Przy udziale Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz innych instytucji takich jak PZW, RDOŚ, PJSP, zrealizowano warsztaty dla nauczycieli z okolicznych szkół pn. "Edukacja przyrodnicza z projektem „Niebieski korytarz Regi". Spotkanie miało miejsce w siedzibie ZCDN w Gryficach, w dniu 10 czerwca 2017 roku. W pierwszej części warsztatów odbyły się wykłady i prezentacje w tematach ściśle związanych z Projektem wygłoszone przez przedstawicieli RDOŚ, PZW oraz Projektu Life+ Rega.

Druga część poświęcona była sesji terenowej, podczas której zgromadzeni goście mieli okazję osobiście przyjrzeć się pracy elektrowni wodnej w Rejowicach oraz zapoznać się szczegółowo z budową przepławki dla ryb.

5.1.18. Action E.4: Konkurs ekologiczny „Rega for Life – rybom na ratunek”

W ramach Projektu Akcja E.4: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.4:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **III / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2015**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **3 464,20** Euro

Limit umowy: **6 950,00** Euro

Konkurs ekologiczny zgodnie z Umową miał odbyć się w terminie do końca III kwartału 2014r. Ogłoszenie o konkursie zostało rozesłane łącznie do 23 szkół podstawowych i gimnazjalnych z obszarów gmin objętych Projektem. W regulaminowym terminie, tj. do dnia 31.12.2013 r., nie wpłynęła żadna praca, w wyniku czego koniecznym było unieważnienie oraz ponowne przeprowadzenie konkursu. Pismem z dnia 09 września 2014 r. Niepubliczne Gimnazjum działające przy Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rzepczynie zwróciło się do Beneficjenta Koordynującego o wyrażenie zgody na udział uczniów w Konkursie, na co Beneficjent wyraził zgodę.

Konkurs ekologiczny „Rega for LIFE – rybom na ratunek” został przeprowadzony w IV kwartale 2015r. Konkurs podzielono na dwa etapy: Etap I – etap plastyczny i Etap II – etap wiedzy. W pierwszym etapie wpłynęło łącznie 50 prac - 23 ze szkół podstawowych i 27 ze szkół gimnazjalnych. W celu obiektywnego rozstrzygnięcia obu etapów powołana została komisja składająca się z pięciu osób, która w dniu 10 grudnia 2015 r. przeprowadziła ocenę nadesłanych prac oraz dokonała wyboru laureatów.

W ramach I Etapu konkursu rozdano następujące nagrody rzeczowe:

Szkoły podstawowe: I miejsce – aparat fotograficzny, II miejsce – plecak, III miejsce – śpiwór

Szkoły gimnazjalne: I miejsce – aparat fotograficzny, II miejsce – plecak, III miejsce – śpiwór

Drugi etap konkursu odbył się 18.12.2015 r. w Bibliotece Miejskiej w Gryficach. Etap ten polegał na wypełnieniu przez uczestników, specjalnie przygotowanych w tym celu, testów z wiedzy ogólnej na temat ekosystemów wodnych, ichtiofauny, zagadnień antyktusowniczych, itp.

W ramach II Etapu konkursu rozdano następujące nagrody rzeczowe:

Szkoły podstawowe: I miejsce – rower, II miejsce – binokular, III miejsce – lornetka

Szkoły gimnazjalne: I miejsce – rower, II miejsce – binokular, III miejsce – lornetka

Dodatkowo dziesięciu finalistów oraz nauczyciele, których uczniowie zajęli w konkursie I, II, III miejsce, zostali nagrodzeni albumem o tematyce przyrodniczej.

Tab.19: Action E.4

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data wydarzenia (event date)
organizacja konkursu		
PRIMACOM.pl Paweł Kaczmarek	Konkurs - plakaty, materiały informacyjne, promocja	04.07.2013
Copy Planet	Wykonanie plakatu informacyjnego	19.08.2014
Kamila Dębowska	Finale konkursu - catering	18.12.2015
Miejska Biblioteka Publiczna	Finale konkursu - wynajem Sali	18.12.2015
	aparaty foto - "turniej 4 rzek" antyramy ; tuby	2013 - 2016
nagrody		
DELTA Optical S.J.	Mikroskop - 2 szt	27.11.2015
NEONET S.A.	Aparat cyfrowy - CANON Black	30.11.2015
Księgarnia Luris Prudentia	Zakup książek	01.12.2015
OLYMPIC Sport Sp. z o.o.	Rowery	03.12.2015
Damian Maciejewski	Lornetki Bushnell Falcon	26.11.2015
P. H. Olimpia S.J.	Śpiwory ; plecaki	08.12.2015
CYFROWA FOTO SP.zo.o.	fotokalendarze	16.12.2015

5.1.19. Action E.5: Publikacje

W ramach Projektu Akcja E.5: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.5:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2013**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **4 678,15** Euro

Tab.20: Action E.5

Wykonawca (Contractor)	contract element	ilość (quan.) [szt.]	data zakończenia (Action end date) [dd.mm.rrrr]
PRIMACOM.pl Paweł Kaczmarek	Broszura 1	1500	06.05.2013 r.
	Broszura 2	1500	
	Folder	2000	10.05.2013 r.

W ramach Akcji E.5 zakupiono materiały promocyjne w postaci broszur i folderu, w ilości zgodnej z warunkami Umowy z KE.

5.1.20. Action E.6: Naukowa publikacja wyników

W ramach Projektu Akcja E.6 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.6:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2023**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **7 476,56** Euro

Tab.21: Action E.6

Wykonawca (Contractor)	Umowa (Contract; Agreement) [Nr (date)]	data zakończenia (end date)
Aqua Revita Tomasz Heese	Opracowanie monografii	30.06.2023

Naukowa publikacja wyników Projektu została sporządzona przez zespół specjalistów w dziedzinach nauk przyrodniczych. Zawiera całkowite podsumowanie wszystkich akcji i czynności wykonywanych w ramach „Budowy niebieskiego korytarza”. Przedstawiono w niej szczegółowo główne założenia i cele Projektu, opisano zrealizowane inwestycje, wykonywane badania i działania, przedstawiono osiągnięte efekty oraz wskazano wnioski i zalecenia dla utrzymania oraz zwiększenia założonego w Projekcie efektu ekologicznego.

Naukowa publikacja skierowana jest do instytucji państwowych i samorządowych, szkół i uczelni wyższych oraz do stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, jak również do wszelkich innych podmiotów związanych z ochroną środowiska. Celem Akcji jest przekazanie i podzielenie się wiedzą i doświadczeniem związanym z prowadzeniem i realizacją tego typu projektów, oraz powielanie „dobrych praktyk” w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska.

5.1.21. Action E.7: Raport Laika

W ramach Projektu Akcja E.7: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.7:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **II / 2022**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2022**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **2 308,83** Euro

Tab.22: Action E.7

Wykonawca (Contractor)	ilość (quan.)	Umowa (Contract; Agreement) [Nr (date)]	data zakończenia (Action end date) [dd.mm.rrrr]
"OpenPrint"	1500 szt.	Opracowanie i wydruk raportu laika	02.11.2022 r.

Raport Laika został przygotowany merytorycznie przez zespół LIFE+ Rega, pod kątem niespecjalistycznego odbiorcy, czyli dzieci ze szkół podstawowych i średnich. Bazując na zdobytym doświadczeniu, Beneficjent stoi na stanowisku, że dotarcie do tej grupy społecznej przynosi wymierne i zdecydowanie największe efekty i korzyści, związane zarówno z budową świadomości ekologicznej, jak i z czynną ochroną środowiska.

Raport Laika stanowi materiał promocyjny edukacyjny Projektu, który przeznaczony jest dla szerokiego grona odbiorców. Zawarto w nim streszczenie całego Projektu Life+ Rega, w szczególności główne założenia, zrealizowane działania, wskazano problematykę zagrożeń i ochrony ryb dwuśrodowiskowych, oraz przedstawiono osiągnięte rezultaty i efekty. Jest on przekazywany zainteresowanym osobom i instytucjom przy okazji warsztatów, spotkań i konferencji w których biorą udział przedstawiciele zespołu LIFE+ Rega. Egzemplarze Raportu zostały również przekazane do RZGW w Szczecinie oraz Partnerowi Projektu – TMRR, celem dalszej promocji.

Raport Laika został również udostępniony w formie elektronicznej w domenie PGW WP RZGW Szczecin, w zakładce Life+ Rega, dzięki czemu dostępny jest dla każdego zainteresowanego. Link na domenie PGW WP - RZGW Szczecin:

<https://szczecin.wody.gov.pl/nasze-dzialania/life-rega/1523-raport-laika>

Raport Laika będzie również rozdawany uczestnikom warsztatów realizowanych w ramach działania After-Life oraz przy każdej podobnej okazji, celem przekazywania informacji o Projekcie oraz poszerzania wiedzy na temat tego typu inicjatyw.

5.1.22. Action E.8: Gadżety projektowe

W ramach Projektu Akcja E.8: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.8:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **III / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2012**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **9 861,14** Euro

Tab.23: Action E.8

Wykonawca (Contractor)	Umowa (Contract; Agreement) [Nr (date)]	data zakończenia (Action end date) [dd.mm.rrrr]
PRIMACOM.pl Paweł Kaczmarek	Dostawa gadżetów I materiałów promocyjnych	30.10.2012

W toku realizacji Akcji E.8 doszło do przekroczenia pierwotnie założonego, umownego limitu na jej wykonanie. Powstałe przekroczenie nie stanowiło istotnej zmiany w Projekcie i nie wymagało odrębnej zgody instytucji finansujących. Powodem jego wystąpienia jest przede wszystkim dłuższy od zaplanowanego okres realizacji Projektu. Wszystkie poniesione w zakresie Akcji E.8 koszty, oraz podjęte działania, były niezbędne z punktu widzenia Projektu i stanowią wydatki kwalifikowalne.

5.1.23. Action E.9: Film promujący dorzecze Regi

W ramach Projektu Akcja E.9: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.9:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **III / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **III / 2022**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **10 843,75 Euro**

Tab.24: Action E.9

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
"V Dreżyna" Andrzej Kisiel	Produkcja filmu promocyjnego #1	grudzień 2013
Studio Siermix Sp. z o.o.	Produkcja filmu promocyjnego #2	wrzesień 2022

Pierwszy film zrealizowany został zgodnie z harmonogramem. Film ten został objęty patronatem honorowym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego i wyemitowany w dniu 4 października 2013 r. w programie „Kronika” (TVP Szczecin – Telewizja Polska S.A.).

Drugi film zrealizowany został w III kwartale 2022 roku, uwzględniając zalecenia wskazane w piśmie pokontrolnym KE z dnia 05 lipca 2019 r. Z uwagi na postęp usług multimedialnych oraz rosnącą popularność portali internetowych, zdecydowano o umieszczeniu filmu promocyjnego w kanale portalu youtube.com, oraz w domenie PGWWP - RZGW Szczecin w zakładce LIFE+ Rega, w zamian za emisję telewizyjną. Dzięki temu zainteresowane osoby mogą w każdej chwili zapoznać się z zamieszczonymi materiałami i artykułami oraz przyjrzeć się zrealizowanym akcjom, co przekłada się na szerszą promocję Projektu.

Link w kanale Youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=mTKD72NkAac>

Link na domenie PGWWP - RZGW Szczecin:

<https://szczecin.wody.gov.pl/nasze-dzialania/life-rega/1491-life-rega-budowa-niebieskiego-korytarza-ekologicznego-wzdłuż-doliny-rzeki-regi>

5.1.24. Action E.10: Zapobieganie kłusownictwu – prelekcje w szkołach średnich prowadzone przez ekspertów

W ramach Projektu Akcja E.10: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.10:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **II / 2014**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2015**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **12 939,88 Euro**

Tab.25: Action E.10

Wykonawca (Contractor)	Umowa (Contract; Agreement) [Nr (date)]	data zakończenia (end date)	poniesiony koszt (incurred cost) [Euro]
prelekcje w szkołach - 23 spotkania			
BKP Biuro Konserwacji Przyrody S.C.	3/IS/332/LIFE+REGA/VII/2014 (31.07.2014r.)	lipiec 2015	12 856,25
		<i>estimated cost</i>	13 800,00
inne koszty			
materiały szkoleniowe		-	83,63
		<i>estimated cost</i>	1 800,00

Prelekcje w szkołach średnich zostały przeprowadzone przez Biuro Konserwacji Przyrody w okresie od października do czerwca roku szkolnego 2014/2015, w ośmiu szkołach w m. Trzebiatów, Gryfice, Płoty, Resko, Łobez i Świdwin. Zajęcia miały charakter wykładów prowadzonych w klasach oraz zajęć terenowych.

Prelekcje podzielone były na dwa bloki tematyczne. Pierwszy dotyczył uwarunkowań biologiczno-technicznych w Projekcie Life+ Rega. Przedstawiono teorię ekologicznej ciągłości rzeki, omówiono przyczyny i rodzaje wędrówek ryb, opisano czynniki wpływające negatywnie na ichtiofaunę, wraz ze szczególnym uwzględnieniem problemu kłusownictwa oraz problemu przegradzania rzek zabudową hydrotechniczną. Podsumowaniem tego bloku tematycznego było wyjście terenowe podczas którego zaprezentowano uczestnikom przepławkę dla ryb oraz omówiono pracę węzła wodnego i sposoby eliminacji występujących zagrożeń. Drugi blok tematyczny nosił charakter typowo społeczny i odnosił się bezpośrednio do czynnej ochrony środowiska poprzez działalność człowieka. Opisano możliwości i sposoby działań organizacji społecznych, takich jak Towarzystwo Miłośników Rzeki Regi, zwracając szczególną uwagę na działania antykłusownicze. Uczestnikom omówiono również zasady i sposoby ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków wraz z ich siedliskami, poprzez tworzenie użytków ekologicznych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i parków narodowych.

Prelekcje prowadzone w szkołach cieszyły się dużym zainteresowaniem, dzięki czemu Projekt został szeroko upowszechniony w całym regionie i wywarł duży wpływ na świadomość społeczno-ekologiczną związaną z ochroną środowiska.

5.1.25. Action E.11: Stworzenie Zespołu Roboczego

W ramach Projektu Akcja E.11 została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.11:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **IV / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **1 458,09** Euro

Tab.26: Action E.11

Wykonawca (Contractor)	Umowa (Contract; Agreement) [Nr (date); description]	data zakończenia (end date)
Restauracja Stara Piekarnia Piotr Gąsior	Usługa cateringowa	13.12.2012
MARAND S.C. M. Kotkowska M. Kotkowska	Usługa cateringowa	20.08.2013
Restauracja Chata Andrzej Wesołowski	Usługa cateringowa	20.05.2014
AS s.c. Siemieniako Sobiecki	Usługa cateringowa	26.03.2015
Kamila Dębowska	Usługa cateringowa	27.01.2016

Zespoły Robocze były tworzone na bieżąco w miarę realizacji poszczególnych działań i zadań projektowych względem pojawiających się potrzeb i taki stan rzeczy utrzymywano do samego zakończenia realizacji projektu. Zespoły były tworzone przez przedstawicieli Beneficjenta, Współbeneficjenta, Partnerów Projektu oraz specjalistów w danych dziedzinach, jak również przez przedstawicieli wykonawców poszczególnych obiektów.

Podstawową rolą Zespołu Roboczego było udzielanie wsparcia merytorycznego przy realizacji projektu, monitorowanie postępu prac oraz opiniowanie przeprowadzonych i planowanych działań.

Spotkania organizowane przez ZZMiUW miały miejsce w dniach 13.12.2012r., 20.08.2013r., 20.05.2014r., 26.03.2015r. i 27.01.2016r. Po przejęciu realizacji Projektu, PGW WP zorganizowało spotkania w dniach 02.08.2019r., 30.04.2021r. oraz 06.07.2021r. Po za oficjalnymi zebraniem, zespół roboczy na bieżąco wymieniał informacje i opinie oraz dokonywał uzgodnień w sprawach związanych z Projektem.

Odbyte Spotkania Zespołu Roboczego:

1. Spotkanie robocze #1 – **13.12.2012** r. - ZZMiUW
2. Spotkanie robocze #2 – **20.08.2013** r. - ZZMiUW
3. Spotkanie robocze #3 – **20.05.2014** r. - ZZMiUW
4. Spotkanie robocze #4 – **26.03.2015** r. - ZZMiUW
5. Spotkanie robocze #5 – **27.01.2016** r. - ZZMiUW
6. Spotkanie robocze #6 – **02.08.2019** r. - PGW WP
7. Spotkanie robocze #7 – **30.04.2021** r. - PGW WP
8. Spotkanie robocze #8 – **06.07.2021** r. - PGW WP

5.1.26. Action E.12: Publikacja artykułów tematycznych

W ramach Projektu Akcja E.11: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji E.11:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **IV / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **4 594,11** Euro

Tab.27: Action E.12

Wykonawca (Contractor)	Wydawnictwo	data zakończenia (end date)
Wydawnictwo Czasopism i Książek Technicznych SIGMA - NOT Sp. z o.o.	"Gospodarka Wodna" - publikacja dwóch artykułów	listopad.2013
Polska Agencja Przedsiębiorczości Wojciech Pomarański	"Gazeta Wyborcza: Biznes Plus" - publikacja artykułu	wrzesień 2015
Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa	Wydział Budownictwa i Architektury ZUT w Szczecinie zlecenie na podstawie otrzymanego zaproszenia - publikacja materiału informacyjno-promocyjnego w publikacji wydanej przez WBiA z okazji Jubileuszu 70-lecia Wydziału	20-21.10.2016

Reportaż telewizyjny promujący Projekt Life+Rega wyemitowany został w dniu 04 października 2013 r. w programie „Kronika” (TVP Szczecin – Telewizja Polska S.A.). Archiwalna wersja reportażu dostępna jest portalu Youtube.pl pod linkiem:

<https://www.youtube.com/watch?v=y3A8nny7k9I>

W 2019r. w drugim wydaniu kwartalnika „ENERGETYKA WODNA” opublikowano artykuł na temat widocznych efektów działań PGW WP na rzece Rega i jej dopływach w ramach realizowanego projektu LIFE+ Rega. W artykule opisano założenia i przebieg realizowanego przez PGW WP projektu (zał. umieszczony w Progres Raportcie z 2019 – 2020 z dnia 11/09/2020). W dniu 07.10.2019r. na internetowym portalu informacyjnym „SuperPortal 24” opublikowano artykuł dotyczący realizowanej budowy sztucznych naturo- podobnych obszarów tarlowych w jednej z lokalizacji na rzece Rega w m. Gryfice. Artykuł dostępny jest na stronie internetowej pod adresem:

<https://superportal24.pl/gryfice/buduja-tarlisko-dla-ryb-lososiowatych/10019>

Również relacja ze spotkania zorganizowanego w dniu 03.03.2020r. w Instytucie Morskim w Gdyni, dotycząca realizacji projektów LIFE+, m.in. RETROUT i Life+ Rega (opisana w pkt. 5.1.28. Action F.2- Progress report) została w dniu 24.03.2020r. opublikowana na stronie internetowego portalu informacyjnego www.portalkomunalny.pl i jest dostępna pod adresem:

<https://portalkomunalny.pl/reg-a-i-jej-doplywy-rewitalizowane-przez-wody-polskie-402186/>

Tab.28: Action E.12 – artykuły i reportaże

L.p.	nazwa gazety/portalu/tv	tytuł artykułu	data publikacji
1	"Wieści świdwińskie"	"Powstanie korytarz ekologiczny wzdłuż Regi"	27.05.2013
2	Telewizja Polska S.A. TVP Szczecin - "Kronika"	"Niebieski korytarz na Redze"	04.10.2013
3	Superportal24.pl	"Duży Projekt dla Regi"	17.10.2013
4	Superportal24.pl	"Czy Rega będzie najbardziej ekologiczną rzeką w Europie"	25.01.2014
5	"Gospodarka Wodna" (Nr 10/2013)	"Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Regi i jej dopływów" - cz. I	Październik 2013
6	"Gospodarka Wodna" (Nr 11/2013)	"Budowa niebieskiego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Regi i jej dopływów" - cz. II	Listopad 2013
7	"Wiadomości Melioracyjne i Łąkarskie" (Nr 04/2013)	"Niebieski korytarz ekologiczny wzdłuż doliny rzeki Rega"	IV kw. 2013
8	Trzebiatów.pl	"Powstanie niebieski korytarz rzeki Regi"	2013
9	"Gazeta Wyborcza"	"Dobre praktyki dla polskich rzek"	05.11.2015
10	Superportal24.pl	"Budują tarlisko dla ryb łososiowatych"	07.10.2019
11	PortalMorski.pl	"Niebieski Korytarz Regi coraz bardziej ekologiczny"	23.03.2020
12	Portalkomunalny.pl	"Rega i jej dopływy rewitalizowane przez Wody Polskie"	24.03.2020
13	"Kurier szczeciński"	"Z korzyścią dla wędkarzy i środowiska"	Styczeń 2023
14	NFOŚiGW - portal gov.pl	"Kolejny sukces Programu Life (+), nowe gniazda i migracja ryb w rzece Redze"	18.04.2023
15	"Kurier szczeciński"	"Korytarz dla ryb wzdłuż doliny Regi"	Kwiecień 2023

5.1.27. Action F.1: Zarządzanie projektem

W ramach Projektu Akcja F.1: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji F.1:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **II / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **329 113,11** Euro

Zarządzenie Projektem odbywało się zgodnie z poczynionymi założeniami. Beneficjent koordynujący, jakim w latach 2012-2018 był ZZMiUW w Szczecinie, a następnie PGW WP, nadzorował oraz prowadził inwestycję przy ścisłej współpracy ze Współbeneficjentem, Partnerami Projektu i Zespołami Roboczymi, realizując poszczególne zadania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, jak również w zgodzie z wewnętrznymi zarządzeniami i regulaminami.

Koordinator Projektu z ramienia Beneficjenta został wskazany w ramach Instytucji - ZZMiUW w Szczecinie. Osobę Koordynatora z ramienia PGW WP, podobnie jak pozostały skład zespołu realizującego Projekt, określa odpowiednie zarządzenie Prezesa PGW WP. W okresie realizacji Projektu przez PGW WP, osoba koordynatora nie uległa zmianie.

5.1.28. Action F.2: Tworzenie sieci z innymi projektami

W ramach Projektu Akcja F.2: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji F.2:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **IV / 2012**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **1 024,39** Euro

W ramach działania F.2 Zespół prowadził bieżącą współpracę z innymi beneficjentami programów LIFE, oraz innych programów wspierających, poprzez bezpośredni udział w organizowanych spotkaniach i wydarzeniach, takich jak warsztaty i konferencje, jak również poprzez bieżącą i codzienną wymianę informacji i korespondencji. Celem tego działania była przede wszystkim wymiana doświadczeń związanych z realizacją poszczególnych działań, aby w efekcie eliminować problemy, pojawiające się w trakcie prowadzenia Projektu. Podczas wydarzeń pracownicy mieli okazję zapoznać się szczegółowo z metodyką prowadzenia innych programów Life, poznać założenia i cele środowiskowe oraz zakresy rzeczowe, sposoby prowadzenia akcji edukacyjnych i promocyjnych, jak również metody określania oraz wykazywania efektów i założonych celów.

Tab.29: Action F.2 – wykaz spotkań w ramach akcji

Lp.	Wydarzenie (event)	Organizator	data wydarzenia (event date) [dd.mm.rrrr]
1	"Ochrona torfowisk alkalicznych w młodoglacjalnym krajobrazie Polski północnej" - LIFE11/NAT/PL/423 - Spotkanie inauguracyjne	Klub Przyrodników - Gdańsk	20.12.2012
2	Dzień informacyjny LIFE	NFOŚiGW	21.02.2013
3	"Ochrona orlika krzykliwego na wybranych obszarach Natura 2000" - LIFE08/NAT/PL/510 – Konferencja zamykająca	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych - Białystok	17-18.09.2014
4	VIII Dzień informacyjny LIFE	NFOŚiGW	14.04.2015
5	III Kongres Przedsiębiorczości - Łódź	Polska Agencja Przedsiębiorczości	5-6.11.2015
6	"Kompleksowa ochrona nieleśnych siedlisk przyrodniczych na terenach wojskowych w obszarze Natura 2000 - Pustynia Błędowska" - LIFE12/NAT/PL/31 - Konferencja zamykająca	Rejonowy Zarząd Infrastruktury - Kraków	17-19.05.2017
7	"W zgodzie z naturą - LIFE+ dla Lasów Janowskich" - LIFE13/NAT/PL/32 - Konferencja zamykająca	RDOŚ Lublin	18-19.07.2019
8	Life+ Drawa - LIFE13/NAT/PL/9 - Splyw kajakowy rzeką Radew	RDOŚ Szczecin	23.08.2019
9	Projekt RETROUT – Konferencja zamykająca	Uniwersytet Morski w Gdyni - Instytut Morski w Gdańsku	03.03.2020
10	Life+ Drawa - LIFE13/NAT/PL/9 – Warsztaty	RDOŚ Szczecin	25-26.11.2021
11	Life+ Rega - LIFE11/NAT/PL/424 FishForLife - LIFE16/NAT/RO/778; Life+ Drawa - LIFE13/NAT/PL/9;	PGW WP / RZGW Szczecin / ZZ Gryfice	30-31.03.2022
12	LIFE Natura Słowińska PL ; LIFE Peat Restore	Słowiński Park Narodowy	26-27.05.2022
13	Life+ Drawa - LIFE13/NAT/PL/9 - Konferencja zamykająca	RDOŚ Szczecin	07-08.04.2022

5.1.29. Action F.3: Audyt finansowy zewnętrzny

W ramach Projektu Akcja F.3: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji F.3:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2016**

Rzeczywista data zakończenia: **III / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **3 719,57** Euro

Tab.30: Action F.3

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
Konsorcjum - Lider: Audit Lab Sp. z o.o.	Opracowanie audytu zewnętrznego Projektu:	16.06.2016
Konsorcjum - Partner: DPC A. Danylczenko i Spółka Sp. J.	Audyt #1 – po upływie połowy trwania terminu wykonania Projektu Audyt #2 – po zakończeniu terminu wykonania Projektu	12.09.2023

W związku z zawartą zmianą nr 5 do umowy o udzielenie dotacji, przedłużającą okres realizacji projektu do dnia 30.06.2023r., termin przeprowadzenia drugiej części audytu finansowego został również przesunięty stosownym aneksem, zawartym z Wykonawcą, do dnia 15.09.2023r.

Pierwszą część Audytu zewnętrznego zakończono w dniu 16 czerwca 2016 r.

Drugą część Audytu zewnętrznego zakończono w dniu 12 września 2023 r.

5.1.30. Action F.4: Centrum monitoringu i informacji przyrodniczej

W ramach Projektu Akcja F.4: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji F.4:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2013**

Rzeczywista data zakończenia: **IV / 2022**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **22 704,07** Euro

Tab.31: Action F.4

Wykonawca (Contractor)	Zakres zadania	data zakończenia (end date)
budynek		
ESTIME (KORNAS) DEVELOPMENT Sp. z o.o., Sp. K.A.	Sporządzenie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę	czerwiec 2014
Zakład Usług Budowlanych Dawid Karwowski	Wykonanie robót budowlanych	31.10.2020
Bad-Kon Pracownia Projektowa	nadzór inwestorski	13.11.2020
wyposażenie		
NIKODEMUS Sebastian Czuryński	wyposażenie - dostawa mebli	05.12.2022
EURO-NET Sp. z o.o	sprzęt multimedialny	23.09.2022

Realizację Akcji F.4 rozpoczęto podpisaniem umowy z dnia 28.01.2013r., dotyczącej zaprojektowania oraz wykonania Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej, zawartej z firmą Kornas Development Sp. z o.o. Podwykonawcą realizującym wykonanie projektu budowlanego, wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę, była firma GEODET na podstawie umowy o podwykonawstwo z dnia 07 marca 2013 r. Pozwolenie na budowę uzyskano w dniu 12 czerwca 2014 r.

Zgłoszenia rozpoczęcia robót na podstawie pozwolenia na budowę dokonano pismem z dnia 18.07.2014r. Ponieważ od dokonanego zgłoszenia nie podjęto żadnych działań terenowych i nie dokonano żadnych wpisów w wydany dziennik budowy, pozwolenie na budowę utraciło ważność w roku 2017.

Z uwagi na fakt zakończenia działalności głównego Wykonawcy - firmy ESTIME Development oraz utratę ważności pozwolenia budowlanego, zadanie pozostawało bez realizacji i w takim stanie zostało przejęte przez PGW WP.

W konsekwencji powyższego Beneficjent wystąpił z wnioskiem o wznowienie pozwolenia na budowę przedmiotowego obiektu, co z kolei wymagało kompleksowej aktualizacji projektu budowlanego oraz dostosowania dokumentacji do obowiązujących przepisów prawa, a następnie ponownego wyłonienia wykonawcy robót budowlanych. Zaktualizowaną dokumentację projektową, sporządzoną przez firmę Grupa MGM Pracownia Projektowa, wraz z pozwoleniem na budowę odebrano w dniu 13.11.2019 r. W dniu 19.08.2020 r. podpisano umowę na wykonanie Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej, oraz przekazano Wykonawcy plac budowy.

W trakcie realizacji zadania zaistniał problem dotyczący praw właścicielskich do urządzeń hydrotechnicznych, które miały być wykorzystane do komunikacji z placem budowy.

Dyrektor RZGW w Szczecinie odstąpił od zawartej umowy z Wykonawcą budynku CIP oraz od umowy z Inspektorem nadzoru inwestorskiego. W związku z powyższym, zespół LIFE+ Rega przedstawił instytucjom finansującym propozycję działania zamiennego, polegającego na adaptacji pomieszczeń na potrzeby Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej w siedzibie Zarządu Zlewni w Gryficach. Działanie zamienne zostało zaakceptowane przez KE oraz przez NFOŚiGW.

Na potrzeby Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej zaadaptowane zostało pomieszczenie (sala konferencyjna) w siedzibie Zarządu Zlewni w Gryficach. W związku ze zmianą zakresu zadania, zostało ono podzielone na dwa zamówienia: jedno objęło dostawę kompletu sprzętu elektronicznego i multimedialnego, drugie natomiast dostawę mebli na potrzeby Centrum.

W dniu 23.09.2022 r., odebrano urządzenia elektroniczne i multimedialne: rzutnik z ekranem ściennym, przenośny system nagłośnienia z mikrofonem oraz notebook. Dokonano zakupu mebli: stołów konferencyjnych, szaf, regału, 30 krzeseł zwykłych oraz 10 krzeseł z pulpitemi. Odbiór asortymentu nastąpił w dniu 05.12.2022 r.

W Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej umieszczono materiały promocyjne Projektu, a na ścianach zawieszono wybrane plakaty wykonane przez młodzież w ramach konkursu „Rega for LIFE – rybom na ratunek” (Action E.4). W Centrum można także zapoznać się z materiałami informacyjnymi oraz promocyjnymi innych projektów Life, uzyskać informacje o realizowanych działaniach, zapoznać się szczegółowo z aspektami środowiskowymi i problemami dotyczącymi zlewni rzeki Rega.

Jedną z głównych atrakcji jest system monitoringu ryb w przepławkach. W Centrum można zapoznać się z zasadą funkcjonowania całego systemu, przyjrzeć się zapisanym detekcjom, a nawet podziwiać podgląd na żywo. Ponadto w Centrum regularnie organizowane są spotkania i warsztaty dla różnych grup społecznych, w szczególności dla dzieci i młodzieży szkolnej, przedstawicieli gmin, powiatów oraz innych projektów związanych z ochroną środowiska.

5.1.31. Action F.5: Przygotowanie planu działań po zakończeniu projektu „After-LIFE”

W ramach Projektu Akcja F.5: została zrealizowana w pełnym przewidzianym zakresie.

Termin realizacji Akcji F.5:

Rzeczywista data rozpoczęcia: **I / 2023**

Rzeczywista data zakończenia: **II / 2023**

Całkowity koszt realizacji Akcji: **0,00** Euro

Plan After-Life został przygotowany w oparciu o kwestie podniesione przez KE w trakcie realizacji Projektu, uwzględniając również zadania zgłoszone przez Partnerów i interesariuszy, oraz potrzeby PGW WP. Struktura organizacyjna PGW WP jako jednostki administracji publicznej odpowiedzialnej za gospodarkę wodną w Polsce stanowi podstawę oraz gwarancję kontynuacji założeń Projektu w ramach After Life.

W ramach Akcji F.5 zaproponowano szereg działań i czynności, które mają bezpośredni lub pośredni wpływ na utrzymanie dobrego stanu wód i zwiększenie osiągniętego w Projekcie efektu ekologicznego.

5.2 Dissemination actions

5.2.1 Objectives

Działania promocyjne w Projekcie wchodziły w zakres Akcji E.1 – E.12, oraz F.2. Głównym celem, jaki postawiono w zakresie szeroko pojętej promocji, było rozpowszechnianie i popularyzacja Projektu, oraz idei ochrony środowiska, wśród społeczności lokalnej, ogólnokrajowej oraz międzynarodowej.

Zrealizowane działania upowszechniające polegały w szczególności na:

1. Promocji projektu w mass mediach:
  - prowadzenie strony internetowej Projektu – Act.E.1
  - prowadzenie profilu na portalu społecznościowym Facebook
  - przygotowanie dwóch krótkometrażowych filmów promocyjnych – Act.E.9
  - przeprowadzenie prelekcji w szkołach podstawowych i średnich – Act.E.10
  - publikacji artykułów tematycznych w prasie lokalnej i specjalistycznej – Act.E.12
2. Wykonaniu materiałów informacyjno-edukacyjnych:
  - folder A5 – 2000 szt. – Act.E.5
  - broszura #1 – 1500 szt. – Act.E.5
  - broszura #2 – 1500 szt. – Act.E.5
  - publikacja naukowa – Act.E.6
  - raport laika – 1500 szt. – Act.E.7
3. Zakupie gadżetów i upominków projektowych – Act.E.8:
  - pendrive – 300 szt.
  - długopis – 200 szt.
  - notatnik – 200 szt.
  - teczki na akta – 200 szt.
  - koszulki polo – 50 szt.
  - smycze – 200 szt.
  - kubki – 150 szt.
  - torby ekologiczne – 500 szt.
  - elementy odblaskowe – 300 szt.
  - plakat – 70 szt.
  - kalendarz książkowy – 150 szt.
  - kalendarz ścienny – 100 szt.
  - parasol – 75 szt.
  - ołówki – 200 szt.
  - plakat - konkurs – 60 szt.
4. Organizacji spotkań tematycznych, warsztatów i konferencji:
  - konferencje – 2 szt. – Act.E.2
  - warsztaty – 14 szt. – Act.E.3
  - konkurs – 2 szt. – Act.E.4
  - tworzenie sieci – 13 szt. – Act.F.2

5. Oznaczenia obiektów i produktów logotypami Projektu, zgodnie z zapisami postanowień wspólnych:
- tablice informacyjne – 24 szt.
tablicami informacyjnymi oznaczono wszystkie wybudowane w ramach Projektu przepławki dla ryb, oraz nasadzenia drzew z roku 2023.
  - logotypy LIFE+
logotypami LIFE+ oznaczono wszystkie produkty, urządzenia i gadżety zrealizowane w ramach Projektu, oraz wszelką dokumentację, która wymagała oznaczenia zgodnie z postanowieniami wspólnymi umowy z KE.

Wody Polskie, jako instytucja państwowa ustawowo odpowiedzialna za gospodarkę wodną, podejmując działania edukacyjne oraz informacyjne, z których część zrealizowano w ramach Projektu LIFE+ Rega, natomiast pozostałe prowadzone są w ramach działalności Beneficjenta poza Projektem. Działania te stanowią wzajemne uzupełnienie i wpływają pozytywnie na rozpowszechnienie inicjatyw związanych z ochroną środowiska oraz powodują wzmocnienie określonych efektów społeczno-edukacyjnych. Działania te będą kontynuowane przez Beneficjenta w dalszej przyszłości, w ramach prowadzenia Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej, w którym planuje się regularną organizację warsztatów i prelekcji, celem dalszej promocji i utrwalenia osiągniętego efektu społeczno-edukacyjnego.

W wyniku realizacji Projektu stwierdzono m.in.:

- istotny wzrost świadomości ekologicznej oraz wiedzy przyrodniczej w społeczeństwie,
- wzrost poziomu wiedzy o obszarach Natura 2000,
- wzrost akceptacji społecznej dla ochrony przyrody i projektów Life,
- wzrost świadomości dotyczącej zagrożenia, jakie stanowi kłusownictwo,
- większe zrozumienie wśród wykonawców, i innych interesariuszy projektu, relacji pomiędzy własną działalnością a ochroną środowiska.
- większe zrozumienie powiązań pomiędzy ochroną środowiska, turystyką, a poprawą jakości życia mieszkańców.

5.2.2 Dissemination: overview per activity

W zakresie Akcji E.1 stworzono stronę internetową Projektu, na której umieszczane są aktualne informacje o realizacji poszczególnych zadań, oraz ciekawostki z zakresu Projektu i ochrony środowiska. Łączna liczba wyświetleń, na dzień 06.09.2023r. wynosiła 33 413 wyświetleń strony oraz 1614 wyświetleń podstrony LIFE+ Rega na portalu RZGW Szczecin. W sumie, przez cały okres trwania Projektu, stronę Life+ Rega odwiedzało średnio około 276 obserwatorów miesięcznie. Szczegóły opisano w pkt.5.1.15.

W zakresie Akcji E.2 zorganizowano dwie konferencje, podczas których przedstawiono uczestnikom główne założenia i cele, a następnie wszelkie poczynione działania i realizacje. Podczas każdej z konferencji udział wzięło ponad 100 zaproszonych gości. Szczegóły opisano w pkt. 5.1.16.

W ramach Akcji E.3 organizowane były warsztaty dla różnych grup społecznych. Zarówno warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej jak i dla przedstawicieli gmin i powiatów cieszyły się zainteresowaniem i przyciągały uczestników. W sumie przeprowadzono czternaście spotkań. Szczegóły przedstawiono w pkt. 5.1.17.

W zakresie Akcji E.4, w celu promocji i edukacji, przeprowadzono konkurs dla dzieci ze szkół podstawowych i średnich w tematyce ochrony środowiska i ekosystemu wodnego na przykładzie rzeki Rega. Z uwagi na bardzo małe zainteresowanie konkursem w pierwszej edycji, spowodowane niewystarczającą akcją promocyjno-informacyjną, zdecydowano o zakupie dodatkowych plakatów informacyjnych, w ilości 60 sztuk, w celu szerokiego ich rozesłania do okolicznych szkół. Ponowna edycja konkursu odbyła się z sukcesem, czego wynikiem była bardzo duża liczba nadesłanych prac plastycznych. Zdobywcy pierwszych miejsc zostali wyróżnieni nagrodami, a pozostali uczestnicy upominkami i gadżetami zakupionymi w ramach Projektu. Szczegóły przedstawiono w pkt. 5.1.18.

Akcja E.5 dotyczyła opracowania i zakupu materiałów promocyjno-edukacyjnych w postaci broszur i folderów. Zadanie zostało wykonane w pełnym zakresie, i zgodnie z założonymi wskaźnikami. Szczegóły opisano w pkt. 5.1.19.

Akcja E.6 związana była z opracowaniem i wydrukiem publikacji naukowej w ilości 1500 szt. Publikacja opisuje wszelkie założenia i efekty, oraz przedstawia wnioski z realizacji Projektu. Z uwagi na znaczący okres pomiędzy planowaniem zadania, a jego realizację, pierwotnie oszacowana kwota nie była wystarczająca do pokrycia opracowania oraz wydruku w założonej ilości. W ramach zaplanowanej kwoty opracowano publikację w wersji elektronicznej, która udostępniona będzie bez ograniczeń na stronach internetowych Beneficjenta. Szczegóły opisano w pkt. 5.1.20.

Raport Laika był przedmiotem Akcji E.7. Stanowi on materiał promocyjno-edukacyjny, który przeznaczony jest dla szerokiego grona odbiorców. Zawarto w nim streszczenie całego Projektu Life+ Rega, w szczególności główne założenia, zrealizowane działania, wskazano problematykę zagrożeń i ochrony ryb dwuśrodowiskowych, oraz przedstawiono osiągnięte rezultaty i efekty. Raport Laika rozdawany jest przy każdej stosownej okazji, podczas organizowanych spotkań, warsztatów, konferencji i innych akcji. Został również udostępniony w formie elektronicznej, dzięki czemu dostępny jest dla każdego zainteresowanego. Zadanie zostało zrealizowane w pełnym zakresie, wraz z założonymi wskaźnikami. Szczegóły opisano w pkt. 5.1.21.

W ramach Akcji E.8 zakupiono szereg gadżetów promocyjnych i informacyjnych. Zadanie zostało zrealizowane w pełnym zakresie. Gadżety promocyjne powodują przyciągnięcie uwagi i zainteresowanie Projektem głównie dzieci i młodzieży szkolnej. Rozdawano je przy każdej stosownej okazji, podczas spotkań, warsztatów, itp. Szczegóły podano w pkt. 5.1.22.

W zakres Akcji E.9 wchodziła produkcja dwóch filmów promocyjno-informacyjnych Projektu. Pierwszy film zrealizowany został zgodnie z harmonogramem. Drugi film zrealizowany został w III

kwartale 2022 roku, wypełniając tym samym założone wskaźniki dla zadania. Z uwagi na postęp usług multimedialnych, drugi film udostępniono na stronach internetowych Beneficjenta, w zamian emisji telewizyjnej, co przekłada się na szerszą promocję efektów Projektu. Szczegóły wraz z linkami do umieszczonego w Internecie filmu przedstawiono w pkt. 5.1.23.

W ramach Akcji E.10, w okresie od października 2014 do czerwca 2015, przeprowadzono prelekcje w szkołach średnich, zlokalizowanych w obszarze zlewni Regi. Zajęcia miały charakter wykładów prowadzonych w klasach oraz zajęć terenowych, i były prowadzone przez ekspertów w dziedzinach ichtiologii oraz ochrony środowiska. Prelekcje prowadzone w szkołach cieszyły się dużym zainteresowaniem. Zadanie zostało zrealizowane wraz z przekroczeniem założonych wskaźników. Szczegóły opisano w pkt. 5.1.24.

W zakresie Akcji E.11 utworzono Zespół roboczy, który obradował w miarę realizacji poszczególnych działań i zadań projektowych, względem pojawiających się potrzeb. Taki stan rzeczy utrzymywano do samego zakończenia realizacji projektu. Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z założonymi wskaźnikami. Szczegóły przedstawiono w pkt. 5.1.25.

Akcja E.12 dotyczyła publikacji artykułów tematycznych w prasie, Internecie i telewizji. Rozwój technologii multimedialnych o okresie trwania Projektu uwarunkował zmianę tendencji publikowania materiałów promocyjnych przez Zespół. W ostatnim okresie koncentrowano się na publikacji artykułów na stronach internetowych, w zamian publikacji tradycyjnych w prasie i tv. Akcja E.5 została wykonana w pełnym zakresie, a wskaźniki w tym zakresie mocno przekroczone, co potwierdza Tab.5-Project output indicators. Szczegóły dotyczące opublikowanych materiałów przedstawiono w pkt. 5.1.26.

5.3 Evaluation of Project Implementation

Tab.37: Ocena realizacji Projektu

Task	Foreseen in the revised proposal	Achieved	Evaluation
A.1 Czynności przygotowawcze	<ul style="list-style-type: none"> - Samochód terenowy - GPS - Laptopy + oprogramowanie - Oprogramowanie – CAD - nakładka – CAD - aparat FOTO - Urządzenie wielofunkcyjne - Toughbook - koszty podróży, delegacji, noclegów, koszty utrzym. Samochodu 	<ul style="list-style-type: none"> - Samochód terenowy - GPS - Laptopy + oprogramowanie - Oprogramowanie – CAD - nakładka – CAD - aparat FOTO - Urządzenie wielofunkcyjne - Toughbook - koszty podróży, delegacji, noclegów, koszty utrzym. samochodu 	<p>Wykonanie – 100%</p> <p>Zadanie zrealizowane zgodnie z założeniami.</p>
A.2. Uzyskanie dokumentacji technicznej niezbędnej do rozpoczęcia planowanych prac budowlanych oraz uzyskanie wymaganych pozwoleń i uzgodnień	Sporządzenie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie niezbędnych decyzji administracyjnych, umożliwiających realizację działań inwestycyjnych, w ramach Akcji C.1, C.2, C.3, C.4, C.5, F.4	Kompletna dokumentacja projektowa wraz z niezbędnymi decyzjami administracyjnymi i pozwoleńiami, umożliwiającymi realizację działań inwestycyjnych, w ramach Akcji C.1, C.2, C.3, C.4, C.5, F.4	<p>Wykonanie – 100%</p> <p>Zadanie zrealizowane zgodnie z założeniami.</p>
A.3. Utworzenie użytków ekologicznych	Utworzenie użytków ekologicznych wzdłuż koryt rzek	Ustanowiono trzy obszary użytków ekologicznych: 1. Użytek I – 15,42 ha 2. Użytek II – 1,38 ha 3. Użytek III – 6,705 ha	<p>Wykonanie – 100%</p> <p>Zadanie zrealizowane zgodnie z założeniami. Ustanowiono trzy nowe użytki ekologiczne wzdłuż koryt rzek Łożnicy i Gardominki.</p>
B.1. Wykup i dzierżawa gruntów pod budowę przepławek	Wykup i dzierżawa gruntów pod budowę przepławek	Dzierżawa gruntów pod budowę linii zasilających – przepławki Rega Rejowice i Rega Likowo.	<p>Wykonanie – 100%</p> <p>Zadanie zrealizowane zgodnie z założeniami.</p>
C.1. Budowa niezbędnych urządzeń infrastruktury hydrotechnicznej	Budowa 23 przepławek dla ryb	<ul style="list-style-type: none"> - Wybudowano 23 przepławki dla ryb - Zamontowano 23 tablice informacyjne, przy każdej przepławce 	<p>Wykonanie – 100%</p> <p>Zadanie zrealizowane zgodnie z założeniami.</p>
C.2. Urządzenia do monitoringu	4 urządzenia do monitoringu ryb w przepławkach	<ul style="list-style-type: none"> - 4 urządzenia do monitoringu - 2 dodatkowe urządzenia do monitoringu 	<p>Wykonanie – 100%</p> <p>Zakres zadania rozszerzony - zgoda KE; Zakup 2 dodatkowych urządzeń wynikał z przejęcia przez PGW WP urządzeń niesprawnych; W wyniku montażu dodatkowych urządzeń cel i efekt akcji został osiągnięty.</p>

C.3. Urządzenia służące do odstraszenia ryb	4 bariery odstrasżające ryby od turbin elektrowni wodnych	4 bariery odstrasżające ryby od turbin elektrowni wodnych: MEW Rejowice – 2 bariery MEW Płoty – 1 bariera MEW Likowo – 1 bariera	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
C.4. Budowa tarlisk	Budowa tarlisk dla ryb o powierzchni 12.125 m ²	Wybudowano tarliska dla ryb o powierzchni 12.912 m ²	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
C.5. Koło wodne	Budowa koła wodnego - 1szt. zasilającego zaplanowany budynek Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej (F.4)	Sporządzono dok. proj. Brak realizacji koła	Wykonanie – 10% Zmiana zakresu zadania: -rezygnacja z budowy koła wodnego -w wyniku zmiany założeń akcji F.4, budowa koła wodnego stała się nieuzasadniona
C.6. Nasadzenia drzew wzdłuż koryt rzek	50.000 szt. sadzonek 47 km wzdłuż koryta rzeki	61.000 szt. sadzonek 51 km wzdłuż koryta rzeki	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
C.7. Nasadzenia drzew wzdłuż koryt rzek	Zakup wyposażenia dla Społecznej Straży Rybackiej w celu wykonywania czynności antyklusowniczych w terenie	Wyposażenie zostało zakupione w pełnym zakresie, oraz przekazane Społecznej Straży Rybackiej	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
D.1. Monitorowanie wyników Projektu	- Kontrola postępu realizacji poszczególnych zadań - Sporządzenie okresowych raportów z postępu prac dla KE	- Kontrola postępu realizacji poszczególnych zadań była realizowana na bieżąco poprzez osobę koordynatora - Sporządzenie okresowych raportów z postępu prac dla KE - sporządzono 8 raportów	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
D.2. Badania bonitacyjne	Przeprowadzenie oceny zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi: - badania stanu „0” - badania „I” – stan po wybudowaniu przepławek - badania „II” – stan po roku od wybudowaniu przepławek	Przeprowadzenie oceny zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi: - badania stanu „0” – 2013 r. - badania „I” – 2020 r. - badania „II” – 2021 r.	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
D.3. Liczenie tarlisk	Przeprowadzenie oceny zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi: - badania stanu „0” - badania „I” – stan po wybudowaniu przepławek	Przeprowadzenie oceny zasobów przyrodniczych zlewni rzeki Regi: - badania stanu „0” – 2013 r. - badania „I” – 2021 r.	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.1. Strona internetowa	Stworzenie strony internetowej Projektu: - strona internetowa - obsługa strony	Strona internetowa została stworzona: - strona internetowa - obsługa strony	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.

E.2. Konferencje	- konferencja rozpoczynająca - konferencja zamykająca	- konferencja rozpoczynająca - konferencja zamykająca	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.3. Warsztaty	Organizacja warsztatów: - gminy i powiaty – 3 - młodzież szkolna – 2 - konsultacje społeczne – 3	Zrealizowano: - gminy i powiaty – 2 - młodzież szkolna – 8 - konsultacje społeczne – 3 - warsztaty pn.: Edukacja przyrodnicza z projektem "Niebieski korytarz rzeki Regi"-1	Wykonanie – 150% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami,
E.4. Konkurs ekologiczny	Konkurs ekologiczny: - Organizacja konkursu ekologicznego - nagrody w konkursie	Zrealizowano: - Organizacja konkursu ekologicznego - nagrody w konkursie	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.5. Publikacje	- folder – 2000 szt. - broszura #1 – 1500 szt. - broszura #2 – 1500 szt.	- folder – 2000 szt. - broszura #1 – 1500 szt. - broszura #2 – 1500 szt.	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.6. Publikacja naukowa	- opracowanie naukowej publikacji - wydruk publikacji - 1500 szt.	- opracowano naukową publikację - wydruk publikacji – wersja elektroniczna	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane Zmiana zakresu zadania. Zrezygnowano z wydruku publikacji. W zamian udostępniono wersję elektroniczną. Zmiana wynika ze znaczącego wzrostu cen usług w przedmiocie zadania.
E.7. Raport laika	- opracowanie raportu laika - wydruk raportu laika - 1500 szt.	- opracowano raport laika - wydruk raportu laika - 1500 szt.	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.8. Gadżety projektowe	- zakup gadżetów projektowych	- zakup gadżetów projektowych	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.9. Film promocyjny	- film promocyjny #1 - film promocyjny #2	Zrealizowano: - film promocyjny #1 - film promocyjny #2	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.10. Zapobieganie kłusownictwu - prelekcje w szkołach	- 23 prelekcje	- 23 prelekcje	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
E.11. Stworzenie Zespołu Roboczego	6-8 spotkań roboczych	8 spotkań roboczych	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.

E.12. Publikacja artykułów tematycznych	- publikacja artykułów w mediach	- opublikowano 15 artykułów i reportaży	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
F.1. Zarządzanie Projektem	- organizacja Zespołu - zarządzanie pracą Zespołu	- organizacja Zespołu - zarządzanie pracą Zespołu	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
F.2. Tworzenie sieci z innymi Projektami	- tworzenie sieci z innymi Projektami - udział w konferencjach, seminariach, warsztatach	- stworzono sieci z 5 Projektami - udział w 13 wydarzeniach	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
F.3. Audyt finansowy zewnętrzny	- audyt śród okresowy - audyt końcowy	- audyt śród okresowy - 2016 - audyt końcowy - 2023	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.
F.4. Centrum Monitoringu i Informacji Przyrodniczej	- budowa budynku CMiIP - zakup wyposażenia: - meble - sprzęt multimedialny	- organizacja Centrum w siedzibie Beneficjenta - zakupiono wyposażenie: - meble - sprzęt multimedialny	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie ze zmienionymi założeniami. Zmiana zakresu zadania: -rezygnacja z budowy nowego obiektu -organizacja Centrum w siedzibie Beneficjenta,
F.5. Przygotowanie planu działań po zakończeniu projektu „After-LIFE”	- opracowanie planu działań „After-LIFE”	- opracowano „After-LIFE”	Wykonanie – 100% Zadnie zrealizowane zgodnie z założeniami.

5.4 Analysis of long-term benefits (Analiza korzyści długoterminowych)

5.4.1 Environmental benefits (korzyści dla środowiska)

Projekt wpisuje się w odnowioną strategię UE dotyczącą trwałego rozwoju. Trwały rozwój oznacza, że potrzeby obecnego pokolenia należy zaspokajać bez uszczerbku dla możliwości zaspokajania potrzeb przez przyszłe pokolenia. Idea ta, zawarta w traktacie, jest nadrzędnym celem Unii Europejskiej przyświecającym całej polityce Unii i wszystkim jej działaczom. Realizacja głównych celów m. in. Ochrony środowiska naturalnego poprzez zachowanie potencjału Ziemi, dzięki któremu życie może się rozwijać w całej swojej różnorodności; respektowanie ograniczeń naturalnych zasobów planety; zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska naturalnego i poprawę jego jakości. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska oraz ograniczenie wielkości występowania tego zjawiska; propagowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji, tak aby oddzielić wzrost gospodarczy od degradacji środowiska.

Celem ochrony obszarów Natura 2000 jest zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, zagrożonych lub kluczowych dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy i wymienionych w załącznikach Dyrektywy Ptasiej i Siedliskowej (Europejska sieć ekologiczna Natura 2000)/

Ratyfikowanie przez Polskę w 1979 roku konwencji Helsińskiej nakłada na nasz kraj zobowiązania m.in. stosowania się do przyjętego w dniu 26 marca 1998 roku zalecenia HELCOM 19/2. Zobowiązuje ono do ochrony i poprawy populacji dzikiego łososa w obszarze Morza Bałtyckiego.

„Zaleca się Rządom Państw Stron Konwencji Helsińskiej, aby:

- podjęły wszelkie niezbędne wykonalne środki w celu poprawy warunków środowiska w obecnych i potencjalnych rzekach łososiowych, aby ułatwić przyszłą naturalną reprodukcję łososa. Takimi środkami są poprawa jakości wody, odtworzenie miejsc tarła i wychowu, usunięcie stworzonych przez człowieka mechanicznych przeszkód lub zastosowanie innych środków ułatwiających migrację łososa.,
- nie budowały żadnych nowych, stałych lub tymczasowych przeszkód mechanicznych, które mogą uniemożliwić migrację łososa.,
- podjęły działania mające na celu przywrócenie populacji łososa w potencjalnych rzekach łososiowych lub wzbogaciły obecne rzeki łososiowe osobnikami odpowiednich populacji, raczej pochodzenia dzikiego”

Realizowanie przez beneficjanta projektu wpisuje się wprost w realizację zobowiązań wynikających z ratyfikowania przez Polskę Konwencji helsińskiej oraz obowiązku ochrony i dbałości o siedliska i gatunki będące przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000.

Na terenie znajdującym się obecnie poza obszarem Natura 2000 utworzone zostały użytki ekologiczne wzdłuż koryt rzek Łożnicy oraz Gardominki pod nazwą „Niebieski korytarz ekologiczny rzek Łożnicy i Gardominki”. Utworzony został w ten sposób spójny ekosystem z pozostałą częścią zlewni. Nowo utworzony i udrożniony w ten sposób system ekologiczny stanowi wspólną sieć korytarzy obejmujących koryta rzeki Regi wraz z jej dopływami tworząc w pełni połączone cenne obszary siedliskowe Natura 2000 dorzecza Regi. Utworzenie użytków ekologicznych wynika z konieczności ochrony tras migracyjnych oraz tarlisk ryb łososiowatych. Ponadto działania te poprawia możliwość wędrówki węgorza, co dodatkowo wpisuje się w działania związane z odtworzeniem populacji węgorza europejskiego. Realizacja zadań projektu, przyczyni się do objęcia ochroną prawną nowo utworzonego korytarza ekologicznego, spowoduje wprowadzenie ograniczeń w zakresie użytkowania wodami tych rzek, a co za tym idzie pozytywnie wpłynie na zachowanie bioróżnorodności w wodach

tego obszaru, oraz przyczyni się w znaczący sposób do podtrzymania efektu ekologicznego uzyskanego w wyniku realizacji projektu.

Zrealizowanie Projektu m.in. poprzez otwarcie korytarzy migracyjnych, ochronę poprzez nasadzenia drzew wzmacniających oraz zacieniających koryta rzek, w zdecydowany sposób spowoduje wzrost ilości gniazd tarlowych, oraz zwiększenia populacji ryb w rzekach.

Aspekty prawne – Zgodne z Dyrektywą nr 2000/60/WE tzw. Ramowa Dyrektywa wodną (RDW) oraz z Ustawą z dnia 18 Lipca 2001 (wraz ze zmianami) Prawo Wodne, wymagane jest monitorowanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych do których zalicza się Rega wraz z jej dopływami. Monitoring ma na celu wykazanie zmian jakie zachodzą w rzekach i zbiornikach, m. in. Pod kontem biologicznym (ichtiofauna). Od 18.03.2011r. obowiązuje znowelizowane Prawo Wodne dostosowane do obowiązujących przepisów Unii Europejskiej m.in. pod kontem ochrony wód, w tym ochrony pod kątem jakości biologicznej czyli różnorodności i liczebności ichtiofauny wędrującej w tym wypadku między Bałtykiem i rzekami innych krajów przyległych do morza Bałtyckiego a rzeką Regą i jej dopływami.

Objęcie ochroną prawną nowo utworzonych użytków ekologicznych spowoduje wprowadzenie ograniczeń w zakresie użytkowania wodami, a co za tym idzie pozytywnie wpłynie na zachowanie bioróżnorodności w wodach tego obszaru. Przyczyni się również w znaczący sposób do podtrzymania efektu ekologicznego uzyskanego w wyniku realizacji projektu. Utworzy także możliwość sprawniejszego egzekwowania prawa w stosunku do osób naruszających obowiązujące przepisy w zakresie korzystania z wód dorzecza rzeki Regi. Powiększy się powierzchnia terenów objętych ochroną.

5.4.2 Long-term benefits and sustainability

(Długoterminowe korzyści i zrównoważony rozwój)

Długoterminowe/jakościowe korzyści dla środowiska

(Long-term/ qualitative environmental benefits)

Zgodnie z założeniami wszystkie prowadzone działania przyczynią się długofalowo do poprawy jakości siedliska, poprawione zostaną warunki ich ochrony, łatwiejsze będzie utrzymanie efektu ekologicznego. Beneficjent posiada zdolność organizacyjną oraz odpowiednie doświadczenie do utrzymywania i zarządzania Projektem w latach następnych w celu podtrzymania uzyskanych efektów. Trwałość Projektu potwierdza stabilność instytucjonalna i finansowa jednostek budżetowych. Zgodnie z obowiązującymi zasadami Projekt będzie funkcjonować w okresie długoterminowym, w ciągu kolejnych lach nie zostaną wprowadzone żadne znaczące zmiany odnośnie jego pierwotnego przeznaczenia. W perspektywie długoterminowej Projekt będzie spełniał kryteria i normy obowiązujące w Unii Europejskiej odnośnie pierwotnego przeznaczenia i wykorzystania. Kontynuacja Projektu będzie odbywała się zgodnie z zapisami wniosku i umowy o dofinansowanie. Beneficjent zgodnie z zapisami ujętymi w Statucie Zarządu sprawować będzie trwały zarząd nad majątkiem będącym własnością Skarbu Państwa, w tym również nad majątkiem powstałym w wyniku inwestycji od momentu jej zakończenia. Trwałość techniczna Projektu zostanie osiągnięta poprzez zapewnienie wysokiej jakości wykonanych prac montażowo – budowlanych. Spełnione zostały normy i kryteria jakościowe, dotyczące zarówno zastosowanych materiałów i wykonania prac. Osiągany jest efekt w postaci zapewnienia ciągłości w zlewni rzeki Regi i umożliwienia migracji ryb w górę i dół rzeki. Swobodna migracja ichtiofauny w całej zlewni rzeki, aż do Morza Bałtyckiego ma również duże znaczenia w skali globalnej, umożliwi bowiem migracje

ryb do rzek innych krajów nadbałtyckich. Pozwoli to na osiągnięcie efektu długofalowego w postaci znacznego polepszenia warunków do rozmnażania i zwiększenia bioróżnorodności.

Long-term / qualitative economic benefits

(Długoterminowe/jakościowe ekonomiczne korzyści)

Przeprowadzone działania mają korzystny wpływ na długoterminowe korzyści ekonomiczne w postaci prognozowanego wzrostu ilościowego we wszystkich gatunkach ichtiofauny korzystających na udroźnieniu rzek, łączeniu korytarzy ekologicznych i zwiększeniu terenów objętych ochroną. Efekt w postaci zapewnienia ciągłości w zlewni rzeki Regi i umożliwienie swobodnej migracji ryb w górę i dół rzeki w obrębie całej zlewni rzeki przyczyni się do zwiększenia ilości gniazd tarłowych, poprawy stanu narybku oraz zwiększenia ilości ryb możliwych do pozyskania w przyszłości. Będzie to miało wpływ ekonomiczny w postaci wzrostu atrakcyjności przyległych terenów, wzrostu turystyki, rozwój usług m.in. hotelarskich, wędkarstwa oraz sektorach związanych z rybołówstwem . Na obecnym etapie nie możliwym jest wskazanie wzrostu wskaźników ekonomicznych. Wzrosty te pozostają w sferach szacunków, jednak bazując na doświadczeniach z działań podejmowanych przy okazji realizacji innych projektów – z całą pewnością można stwierdzić, że tego typu działania są potrzebne i prowadzą do pojawienia się korzyści ekonomicznych.

Long-term / qualitative social benefits

(Długoterminowe/jakościowe społeczne korzyści)

Oprócz korzyści mierzalnych opisanych w poprzednich rozdziałach raportu, realizacja projektu przyczyniła się do uzyskania przez społeczności lokalne licznych korzyści niemierzalnych taki jak:

- zapoznanie z podstawowymi procesami przyrodniczymi zachodzącymi w środowisku wodnym,
- uświadomienie przyczyn zanieczyszczeń środowiska zwłaszcza wodnego,
- kształtowanie postawy odpowiedzialnej za obecny i przyszły stan środowiska,
- wzrost świadomości ekologicznej (zwłaszcza młodzieży) dzięki uświadomieniu problemów ekosystemu rzeki Regi,
- zachowanie istniejących oraz zwiększenie obszarów chronionych prawnie,
- poprawa jakości życia dzięki poprawie i zachowaniu walorów środowiska dla przyszłych pokoleń,
- zrozumienie potrzeby ochrony migrujących organizmów wodnych,
- przywrócenie i zachowanie ciągłości ekologicznej rzeki, zapewnienie rozrodu fauny wodno-błotnej,
- zwiększenie możliwości samooczyszczenia się rzeki i jej dopływów,
- przeciwdziałanie kłusownictwu.

Continuation of the project actions by the beneficiary or by other stakeholders

(Kontynuacja działań w ramach projektu przez beneficjenta lub innych interesariuszy)

Pozycja beneficjenta, stabilność instytucjonalna i finansowa jednostek budżetowych, zdolność organizacyjna oraz odpowiednie doświadczenie są gwarancją utrzymania i zarządzania Projektem w latach następnych. W ciągu kolejnych lat nie zostaną wprowadzone żadne znaczące zmiany odnośnie jego pierwotnego przeznaczenia. W perspektywie długoterminowej Projekt będzie spełniał kryteria i normy obowiązujące w Unii Europejskiej odnośnie pierwotnego przeznaczenia i wykorzystywania. Ciągłe i dokładne monitorowanie środowiska pozwoli na znacznie bardziej efektywne prowadzenie działań ochronnych. Możliwa jest dokładna ocena różnorodności,

liczebności i jakości ichtiofauny korzystającej z wybudowanych przepławek oraz kierunku przepływu ryb przez przepławki. Pozwoli to zarówno na szybką reakcję w wypadku nagłego zmniejszenia się liczebności narybku jak i ocenę poprawy stanu wód co pozwoli m. in. na większe możliwości monitorowania tego typu inwestycji w przyszłości na kolejnych obszarach.

Replicability, demonstration, transferability, cooperation

(Możliwość powielania, demonstracja, możliwość przenoszenia, współpraca)

Zrealizowanie projektu dodatkowo może przynieść efekt w postaci motywowania do tego typu inwestycji w przyszłości na obszarach zlewni innych rzek. Zainteresowane podmioty będą mogły wykorzystywać doświadczenia zdobyte przez beneficjenta w trakcie realizacji projektu, budowy urządzeń wodnych i ich eksploatacji oraz korzystać z danych pozyskanych na przestrzeni lat (danych dotyczących oceny różnorodności, liczebności i jakości ichtiofauny, liczebności narybku jak i oceny poprawy stanu wód, oceny poprawy stanu siedlisk).

Aspekty promocyjne – dzięki dokładnemu i zaawansowanemu technologicznie monitoringowi możliwe jest przekazywanie zebranych informacji społeczeństwu co przyczyni się do dalszej promocji zrealizowanego projektu jak również dalszej popularyzacji tego typu działań.

Best Practice lessons

(Wdrażanie najlepszych praktyk)

Realizując działania inwestycyjne beneficjent korzystał z nowoczesnej, wciąż mało znanej i rzadko stosowanej w Polsce wiedzy na temat możliwości poprawy stanu ekologicznego siedliska poprzez odcinkowe odtwarzanie zbliżonego do naturalnego układu morfologicznego koryta ciek. Obok skutku ekologicznego osiągnięto tym samym skutek rozpowszechnienia wiedzy i praktyki w alternatywnych sposobach utrzymania wód. W projektach udrożeń sięgnięto po rozwiązania łączące konstrukcje techniczne z naturopodobnymi rozwiązaniami tworząc kanały obiegowe i przepławki dające możliwość migracji wszystkim grupom organizmów zasiedlających rzeki ujęte w projekcie.

Beneficjent realizując Projekt dołożył wszelkich starań aby osiągnąć zakładany efekt. Działania związane z przywróceniem drożności innych rzek prowadzą wprost do znaczącego wzrostu populacji ryb, ilości gniazd tarłowych i kondycji ryb docierających na tarło. Po wykonaniu działań jest możliwe podanie dokładnych danych wraz z opisem metod badawczych.

Innovation and demonstration value

(Wartość innowacyjna i demonstracyjna)

Efekt w postaci zapewnienia ciągłości korytarzy ekologicznych w zlewni rzeki Regi, umożliwienie swobodnej migracji ichtiofauny w zlewni rzeki, aż do Morza Bałtyckiego ma duże znaczenie w skali globalnej, umożliwia bowiem migracje ryb do rzek innych krajów. Uzyskany efekt jest możliwy dzięki wykorzystaniu wielu innowacyjnych rozwiązań. Często są to rozwiązania proste, ale skuteczne (np. w postaci bystrza w korycie rzeki), w innych przypadkach wymagane są zaangażowania zaawansowanych technicznie rozwiązań (przepławki techniczne, bariery elektryczne, urządzenia monitoringu ichtiofauny). Połączenie tych wszystkich elementów w jeden projekt oraz jego skala – samo w sobie jest sukcesem – beneficjent został doceniony Polska Nagroda Innowacyjności 2015”

w kategorii ekologia podczas III Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości, który odbył się w Łodzi w dniach 5-6 Listopada 2015 roku, pod patronatem honorowym Ministerstwa Gospodarki oraz narodowego Centrum Badań i rozwoju. Stwierdzono, że beneficjent realizując projekt wykazał się stosowaniem nowoczesnych rozwiązań technicznych, łącząc je z wyjątkowo wysoką troską o środowisko naturalne. Przepławki na rzece Redze i jej dopływach budowane są w zgodzie z istniejącym stanem przyrody, a stworzone tarliska są ważnym elementem rozwoju zarybienia wód Pomorza Zachodniego.

Long term indicators of the project success
(Długoterminowe wskaźniki sukcesu projektu)

Przed przystąpieniem do realizacji prac wykonano obserwacje stanu istniejącego. Wyniki tych obserwacji porównane zostaną z danymi uzyskanymi w wyniku wieloletniego monitoringu ryb. Porównanie wyników badań z wielolecia pozwala na dokładne określenie stanu populacji i podanie postępu w wielkości badanych wskaźników. Prowadzony monitoring pozwala na uzyskanie dokładnych danych dotyczących różnorodności, liczebności i jakości ichtiofauny korzystającej z połączonych korytarzy rzecznych, wybudowanych przepławek oraz kierunku przepływu ryb przez przepławki.

W długoterminowej ocenie sukcesu projektu podstawowymi wskaźnikami będą:

1. Zachowanie utworzonych tarlisk (12 912,68 m²) albo zwiększenie o 1.000 m²

Utworzenie dodatkowych obszarów tarlowych w Redze i jej dopływach o łącznej powierzchni 1.000 m² w okresie do 2030r.

2. Poprawa stanu łęgów wzdłuż utworzonego korytarza;
Regularne uzupełnienia nasadzonych drzew, które uległy zniszczeniu lub obumarciu oraz ewentualne nasadzenia dodatkowe – 500 drzew. Zadanie realizowane w okresie do 2030r.
3. Zauważalny spadek występowania zdarzeń o charakterze kłusowniczym

rok	wykroczenia	przestępstwa
2022	4	4
2023	3	0
2024	3	0
2025	2	0
2026	1	0
2027	0	0
2028	0	0
2029	0	0
2030	0	0

Założono utrzymanie zerowego wskaźnika ujawnionych wykroczeń oraz przestępstw w okresie utrzymania trwałości Projektu oraz w dalszej przyszłości.

4. Poprawa stanu populacji ichtiofauny:

Ilość gniazd tarłowych – liczenie gniazd tarłowych ryb łososiowatych w Redze i dopływach, w okresie występowania gniazd :

2024/25 – 175

2025/26 – 190

2026/27 – 205

2027/28 – 220

2028/29 – 235

2029/30 – 250

Liczenie gniazd realizowane będzie zgodnie z zapisami planu After LIFE, przy udziale TMRR i PZW.

5. Wzrost poziomu akceptacji społecznej dla ochrony obszarów Natura 2000 oraz środowiska wodnego (wzrost liczby osób przeszkolonych oraz biorących udział w konsultacjach i warsztatach)

Warsztaty – 5 warsztatów w okresie 2024-2030 (20 osób/dzieci rocznie)

Udział w konferencjach – udział w 7 konferencjach (średnio 1 konferencja/rok) w okresie 2024-2030 wraz z wystąpieniem i prezentacją oraz czynnym udziałem w części nieoficjalnej.

6. Utrzymanie dobrego stanu tarłisk i siedlisk – sprzątanie i usuwanie zanieczyszczeń i śmieci z koryta i brzegów rzeki w obrębie utworzonych tarłisk i obszarów ochronnych:

- akcje sprzątania – 2 razy / rok w okresie do 2030r.

Akcje sprzątania brzegów i koryta rzeki wraz z TMRR i dziećmi ze szkół podstawowych i średnich w połączeniu z edukacją przyrodniczą i rozdaniem materiałów edukacyjnych.

- wysprzątanie 2 km rzeki /rok w okresie do 2030r.

7. Artykuły na stronie internetowej – 2 artykuły / rok w okresie do 2030r.

Tab.32: Budżet Projektu w podziale na akcje

Provisional budget €											
Costs incurred from the start date to 30.06.2023 in €											
Action number	1.Personnel	2.Travel	3.External assistance	4.Durable goods	4.a Infrastructure	4.b Equipment	5. Land/rights purchase/lease	6. Consumable material	7. Other costs	8. Overheads	TOTAL
A.1		5 200,00	0,00			62 500,00		6 925,00	0,00		74 625,00
		7 441,74	372,44			79 919,98		17 783,96	13 349,84		118 867,97
A.2									0		0,00
									240,51		240,51
A.3									300		300,00
									0		0,00
B.1							0				0,00
							3 296,07				3 296,07
C.1					3 283 000,00				0		3 283 000,00
					2 537 532,97				5 404,42		2 542 937,39
C.2			16 650,00		267 000,00						283 650,00
			1 002,00		462 477,68						463 479,68
C.3			15 900,00		290 440,00						306 340,00
			3 864,86		234 350,56						238 215,42
C.4					371 250,00						371 250,00
					319 939,22						319 939,22
C.5					60 000,00						60 000,00
					6 138,43						6 138,43
C.6			7 000,00						5 000,00		12 000,00
			8 565,69						2 005,24		10 570,93
C.7						19 680,00		6 630,00			26 310,00
						18 334,30		5 905,15			24 239,45
D.1											0,00
											0,00
D.2			41 400,00								41 400,00
			43 851,37								43 851,37
D.3			30 000,00								30 000,00
			18 748,88								18 748,88
E.1			7 000,00								7 000,00
			4 826,78								4 826,78
E.2			48 000,00			2 500,00					50 500,00
			40 150,02			584,38					40 734,40
E.3			22 000,00								22 000,00
			4 501,18								4 501,18
E.4			2 050,00					3 400,00	1 500,00		6 950,00
			759,91					2 043,01	661,28		3 464,20
E.5			20 000,00								20 000,00
			4 678,15								4 678,15
E.6			10 000,00								10 000,00
			7 476,56								7 476,56
E.7			10 000,00								10 000,00
			2 308,83								2 308,83
E.8			5 220,00								5 220,00
			9 861,14								9 861,14
E.9			18 000,00								18 000,00
			10 843,75								10 843,75
E.10			13 800,00						1 800,00		15 600,00
			12 856,25						83,63		12 939,88
E.11			6 000,00								6 000,00
			1 458,09								1 458,09
E.12			0								0,00
			4 594,11								4 594,11
F.1	261 764,00										261 764,00
	329 113,11										329 113,11
F.2		11 500,00									11 500,00
		1 024,39									1 024,39
F.3			13 000,00								13 000,00
			3 719,57								3 719,57
F.4					150 000,00	11 590,00					161 590,00
					15 462,52	7 241,55					22 704,07
F.5											0,00
											0,00
overheads										300 000,00	300 000,00
										288 895,77	288 895,77
TOTAL	261 764,00	16 700,00	286 020,00	0,00	4 421 690,00	96 270,00	0,00	16 955,00	8 600,00	300 000,00	5 407 999,00
	329 113,11	8 466,13	184 439,59	0,00	3 575 901,38	106 080,20	3 296,07	25 732,13	21 744,93	288 895,77	4 543 669,31